

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی -
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

سال پنجم - شماره ۱۲۷۳

صفحه ۴۵۰۱

پیردیند فخرشاهی

شنبه ۱۱ تیر ماه ۱۳۲۸

دوره یازدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۷۳۳

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

صورت مشروح مذاکرات صدوهفتاد و نهمین
جلسه دوره یازدهم از صفحه ۱ تا ۱۷
آگهی های رسمی ۱۹

مذاکرات مجلس

جلسه ۱۸۰

صورت مشروح مذاکرات جلسه روز پنجشنبه ۹ تیر ماه ۱۳۲۸

فهرست مطالب

مکی - جناب آقای ملک مدنی همکار محترم بنده راجع به ریاض دیروز بنده يك مطالبی فرمودند که حق هست همانطور که خودشان فرمودند من در اینجا اسم میبردم ولی تا کنون چندین مرتبه نام بعضی از نمایندگان برده شده بعداً يك تکذیبی کردند یا نکردند و هیچ تعقیبی نشد و حالا اگر راجع باین موضوع اگر واقف میخوانند تعقیب کنند تشریف ببرند توی تپه های قطریه و یا تپه های اطراف و ملاحظه کنند که زمین هارا کی برده و یاد موضوع قندو شکر کجا در آن دخالت دارند یا زمینهای اطراف تهران و شمال را کی میبرد و جناب عالی و امثال جناب عالی همانطور که عرض کردم و کلامی که در این جریان وارد هستند همه را میشناسید (کشاورز صدر - اسم ببرید - صلاح است) بنده مصلحتی در این کار نیبینم راجع بقاچاق جنوب همه آقایان فرمودند و آنها هم گفتند که تعقیب میکنیم ولی لطفی را چرا اجازه نمیدهید که برود آنجا تعقیب کند؟ برفرضی که بنده اسم بردم چه کارشان میکنند؟ دارشان که نمیزند (یکی از نمایندگان - ولی يك ملاحظه ای که میکنند) بجان خودتان جری تر میشوند و بیشتر غارتگری میکنند بنده يك چیز دیگری راجع بصورت جلسه میخواستم عرض کنم که امروز صورت جلسه طبق نظامنامه هم اش چاپ نشده است و این نظامنامه هم این اشکالات را دارد و بعقیده بنده حق هم با اداره تند نویسی است گذشته از آن اغلاط زیادی در آن مشاهده می شود اینست که خواهش میکنم آقایان در اصلاحات نظامنامه که در نظر گرفته میشود این مطالب را هم اصلاح کنند ضمناً خواستم توجه مجلس را هم جلب کنم که جلسه ۱۳ و ۱۵ اردیبهشت باینطرف چند جلسه چاپ نشده و هنوز صورت مجلس مذاکرات در دسترس نمایندگان گذاشته نشده است این را هم باید از اداره چاپخانه مجلس توضیح خواست

۱- تصویب صورت مشروح مجلس
نایب رئیس در صورت جلسه ایرادی نیست؟
ملک مدنی - بنده عرضی دارم.
نایب رئیس - بفرمائید.
ملک مدنی - دیروز ضمن مذاکرات گفته شد درین بیتی که در کار قند و شکر پیدا شده است بعضی از نمایندگان هم شرکت داشته اند بنده اعتقاد این است که این موضوع باید معلوم شود (صحیح است) که چه اشخاصی در این امر شرکت داشته اند زیرا بنده معتقدم که هر نماینده ای روزیکه اینجا در پشت تریبون قسم یاد میکند که با کمال صراحت و شجاعت بوطن و مملکت و شاه و حقوق ملت وفادار باشد و خیانت نکند نباید کاری برخلاف وظیفه خود انجام دهد الان دولت لایحه ای آورده است که اصلاحات کند و تصفیه کند و مستخدمین را بدو دسته تقسیم کرده اند اول باید بنظر بنده از مجلس و ازوزرا شروع شود (صحیح است) این عقیده شخصی بنده است و گمان میکنم که با این عرض بنده همه آقایان موافقت دارند و استدعا میکنم که جناب آقای مکی هم که این مطالب را اینجا اظهار کردند هر کسی که شنیده اند یا مورد سوء ظن واقع است بیان کنند و همینطور هم از جناب آقای گلشایان وزیر محترم دارائی که سابقه متد

قضائی دارند و از نظر شخصیتشان و از نظر سابقه قضائی طرف اعتماد ما هستند ایشانهم همینطور که دیروز اینجا اظهار کردند که وقتی معلوم شد میآیم و میگویم و تا وقتیکه معلوم نشده اظهار نمیکنم من جداً تقاضا میکنم که اینکار را که در این مملکت اولین مقدمه اصلاحات است شروع کنند قانونی از مجلس گذشته که مستخدمین دولت را تعقیب کنند بیینده کی دزد است و کی دزد نیست، اینرا در اینکار قند و شکر تعقیب کنند و بیینده اگر سوء استفاده ای شده است هر کس باشد تعقیب کنند اینجا صراحتاً بگویند تا رفع این شبهه شود برای اینکه ما پیش مردم بدبخت این مملکت بنده سهم خودم نخجل هستم و وقتیکه مردم را میبینم خواستم این مطلب را عرض کرده باشم امیدوارم که آقایان بعد از این مطلبی را نفرمایند تا وقت کافی در آن نکرده باشند و همچنین آقای وزیر دارائی هم باین موضوع يك ترتیب اثری بدهند زیرا عرض بنده منظور نظر همه آقایان نمایندگان است (صحیح است)
نایب رئیس - آقای آشتیانی زاده.
آشتیانی زاده - منظور بنده هم همین مطالب آقای ملک مدنی بود.
نایب رئیس - آقای مکی.

عین مذاکرات مشروح یکصد و هشتاد و نهمین جلسه از یازدهمین دوره قانونگذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس - ۱

نایب رئیس - اگر آقایان راجع بصورت مجلس اعتراضی دارند بفرمایند والا این اظهارات آقای مکی مطرح نیست که دراطافش صحبت شود آقای دکتر عبده نسبت بصورت جلسه اعتراضی دارید ؟

دکتر عبده - بله قربان، آقای وزیر دارائی درروز درطی نطقشان فرمودند که یک سیاست انتخاباتی هم ممکن است در کار قندوشکر تهران مداخله داشته باشد بنده میخواستم از ایشان استعفا کنم با کمال صراحت بفرمایند که چه اشخاصی وجه سیاست انتخاباتی در این کار ممکن است مداخله داشته باشد ، چه اشخاصی در این کار مداخله کرده اند ؟ استعفا میکنم که بسؤال بنده ایشان صراحة جواب بدهند .

نایب رئیس - آقای امیر تیمور راجع بصورت جلسه نظری دارید؟ بفرمایند .

امیر تیمور - باعتقاد بنده هیچوقت نباید اجازه داده شود که گفته شود نمایندگان مجلس در امر قندوشکر یا در نظایر آن مداخله میکنند این حرف وارد نیست برای اینکه نمایندگان مجلس در کارها مداخله ای ندارند که در امر قند و شکر هم مداخله ای داشته باشند آقایان نمایندگان مجلس در اجرائیات مداخله ای ندارند و این بواسطه عدم ایقاع متصدیان امر است که یک امر باین کم اهمیتی را نمیتوانند در این مملکت اداره کنند نمایندگان در اجرائیات مداخله ای ندارند (دکتر بقائی - چرا مداخله دارند) خیر این ایراد وارد نیست و تفهوش هم باعتقاد بنده غلط است و در مجلس شورایی نباید تفهوش بشود این بواسطه نقص دستگاه مجریه و بواسطه عدم ایقاع متصدیان امر است که باین صورت در آمده ...

نایب رئیس - این موضوع مربوط بصورت مجلس نبود بنده در اول تذکره کردم که خارج از موضوع نفرمایند در صورت مجلس اگر چیزی دارند بفرمایند آقای فولادوند اگر در صورت مجلس فرمایشی دارید بفرمایند .

فولادوند - این اظهار بنده راجع بصورت جلسه است بنده عرض میکنم آقای مکی که خودشانرا یکتفر وکیل مبرز میدانند مصلحت نیست که مقامات مؤثر مملکت را از اعتبار و حیثیت بیندازند و این عمل یک ظلم محض و گناه غیرقابل عفو است و از مراتب وطن پرستی نیست که آقای مکی در اینجا دولت ، مجلس ، شاه و مملکت را .. (دکتر بقائی - آقا اینها اعتراض بصورت مجلس نیست اینها جواب است ، این جواب آقای مکی است) (زنک رئیس) (دکتر بقائی - ما اجازه نمیدهیم این جواب است آقای رئیس همانطور که شما در وسط نطق آقای مکی اعتراض کردید در باره ایشان هم باید بگوئید) آقای دکتر بقائی شاده جلسه وقت مجلس را بلاطالالت خودتان گرفتید روزنامه های خارجی گفتند که لاطالالت ترین اشخاص را پیدا کرده اند (دکتر بقائی - نمیشود باید اجازه گرفت و صحبت کرد) باید اینقدر مردانگی داشته باشید که بگوئید کی اینکار را کرده است (مکی - شما خودتان هم میدانید که کی اینکار را کرده است) بواش اگر بدانم خواهم گفت بی آبرو کردن یکمده ای دستور شاست شما میخواهید تمام مقامات رای آبرو کنید .

دکتر بقائی - شاکه قاچاق کنیم کرمانشاه را میدانید بگوئید (زنک رئیس) .
فولادوند - کرمانشاهرا بنده اصلا در عرم ندیده ام (دکتر بقائی - پس برادر من در آنجا مرزدار بود ؟) من نخواهم بگویم افرادی پیدا نمیشوند که مرتکب کار بد یا جرم نشوند ولی شرف حکم میکند که آنها را معرفی کنید تا مجازات شوند و حیثیت دیگران محفوظ بماند .

همه مهمه نمایندگان - (زنک رئیس) .
مکی - این حرفها کدام است راجع بگوسفندهای جابلق و بریرود بگوئید که برئیس ستاد شکایت کرده ام (زنک رئیس) .

نایب رئیس - اگر ساکت نشوند آقایان من جلسه را ترک میکنم ساکت باشید ، صورت غائبین خوانده میشود .

غائبین با اجازه - آقایان : محمد حسین قشقائی حاج حاذقی - مهندس رضوی - دکتر اعتبار - معین زاده - لاهوتی - دکتر راجی - وثوق - دکتر فلسفی - رحیمیان اورنگ - نراقی - انجمنی - اقبال - مهندس هدایت - حسین وکیل - بهار - دکتر شفق - برزین - تقی زاده - نیک پور - امامی اهری - خوئیاری - اسدی - مکرم - فاضلی - عدل استفندیاری .

غائبین بی اجازه - آقایان : اردشیر شادلو - قبادیان - تولیت - صدرزاده - ناصری - دکتر مصباح زاده - دکتر علی امینی - قهرمان - گلبدادی - عباس اسکندری - دکتر ملکی - بانامانقلیح - خسرو قشقائی .
دیر آمدگان با اجازه - آقایان : کفائی ، گنابادی ضیاء ابراهیمی ، کشاورز صدر - امینی - نورالدین امامی - رفیع - منصف - ناصر ذوالفقاری - موسوی سزاوار - نبوی ، علی بهبهانی ، شریعت زاده ، امامقانی ملکی ، افشار .
دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : حسن اکبر ، سلطانی ، محمد ذوالفقاری ، آقاخان ، بهادری ، مسعود - تابتی ، علی و کبلی ، هراتی .

نایب رئیس - نسبت بصورت مجلس دیگر اعتراضی نیست ؟ (گفته شد - خیر) پس صورت مجلس تاموقع تنفس تصویب شد چون جلسات پشت سر هم است اداره تندتونسسی هم بواسطه کار زیادی که دارد تماشای رانیتواند تا قبل از جلسه برساند و اتفاقاً بنده اطلاع دارم که دیشب تا دو ساعت بعد از نصف شب هم نشسته اند با این وصف بیش از این که آلآن حاضر شده نتوانسته اند حاضر کنند بعضی از آقایان تقاضای نطق قبل از دستور کرده اند ، آقای بین استفندیاری

۳ - بیانات قبل از دستور آقایان :
علی و کبلی و دهقان

یمین استفندیاری - ابتدا موضوعی کنبنده میخواهم بعرض مجلس برسانم همان مطلبی بود که آقای ملک مدنی به تفصیل فرمودند بنده از آقای وزیر دارائی متنی میکنم نظر باینکه هیئت دولت و مجلس شورای ملی که باهم همکاری میکنند باید یاد باشند تا بتوانند نایا کها را دستشان را از سر مردم کوتاه کنند اگر اسمی ازو کلا برده شده است بهتر است وزیر دارائی بیاید بگویند که این مطالب صحت دارد و اگر صحت ندارد تکذیب کند بیاناتی که اینجا شد بنده از مجلس متنی میکنم بانوجه بروزهائی که میکند و بزودی عمر مجلس تمام خواهد شد اوضاع اقتصادی ما هم فوق العاده دشوار است و این برنامه ۷ ساله ولایحه املاک که تصور میروند بتواند کمکی برفع بدبختی مردم بکنند اگر مجالی آقایان پیدا کنند

و فرصتی بدهند که این لوايح از مجلس بگذرد گمان میکنم که باوضع یرشانی مردم نتوانست با شیم یک مساعدهتی با آنها کرده باشیم که آنها را از این بدبختی و فشار راحت کنیم آقای اسلامی درپرز بیاناتی فرمودند که در تعقیب این بیانات بنده خواستم مختصری عرض کنم . ایشان از مراحم ملو کانه اینجا تشکر کردند گرچه عواطف شاهانه نسبت بتمام این مملکت در مدت هشت سال گذشته بر هیچکس پوشیده نیست و اعلیحضرت همایون شاهنشاهی همیشه در نظر داشته و دارند که مردم برای آبادانی و عمران مملکت در این وضع بدبختی که برای تمام مملکت پیش آمده است خودشان پیش قدم اصلاحات باشند و اما در مورد مراحم ملو کانه نسبت بمازندران و عواطفی را که بروز داده اند نه فقط راجع بشهسوار و یک دبستان آنجا و نه فقط راجع بیابل و اقدامی که آنجا شده بلکه نسبت بتمام مازندران و نور و آمل و جاهای دیگر از عطبه ملو کانه بهره مند شده و مزیتی برای هیچ جا فائل نشده اند .

اعلیحضرت همایونی نسبت بهمه جانوجه مخصوصی دارند ولی من چون حالا بودجه کشور مطرح بود عده ای از مازندرانها و اهل تنکابن بمن مراجعه کردند که هم مجدداً با اینکه در سابق سیاستگری از این مراحم ملو کانه شده بود اینجا مجدداً تشکر دیگری بشود و پیشنهاد هائی هم بهیئت دولت داده شود تا برای اصلاح اوضاع اقتصادی مازندران تشویقی شود و در ضمن نظر باینکه بودجه تا اندازه ای بتواند کمک کند بنده پیشنهاد هائی داده ام که در موقمش اینجا مطرح خواهد شد ولی به آقایان مازندران و تنکابنی ها من تذکر دادم که رضای اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در این نیست که ما برویم در پشت تریبون تشکر و سیاستگری از اعلیحضرت همایونی بکنیم اعلیحضرت همایونی همیشه متوجه کشور و افراد هموطنان ما هستند ولی مقتض است که خود مردم هم یک تکانی بخودشان بدهند و در صدر بر بیایند که بیشتر متویات ملو کانه را بواقع اجرا بگذارند تا نیت ملو کانه جامعه عمل بخود به پوشد (صحیح است) راجع بوزارت خارجه آقای مکی صحبتی فرمودند بنده میخواهم اینجا عرض کنم اگر ایشان بخارجه تشریف برده باشند و باسفاتر تخانه های خارجی سرو کار داشته باشند میدانند که وضعیت سفارتخانه ها در خارجه تاجه اندازه اهمیت دارد و این یک نمونه ای است برای اینکه هر کشوری نشان دهد که تا چه اندازه به آن نمایندگی علاقه دارد وضع سوئد را که دیدم با اینکه جناب آقای کاظمی مامور شایسته ولایق دوات هستند هم وزیر مختار در دربار سوئد هستند وهم در کشور دیگر ایشان يك اطاق خیلی کوچکی داشتند برای چند نفر از اعضاء که باید در آن اطاق زندگی کنند و با نهایت عسرت زندگی میکنند يك نفر شوهر دارند که هم دربان بود وهم پیشخدمت بودو با این وصف که وزارت امور خارجه اطلاع دارد و بنده هم تذکر دادم و آقای ملک مدنی هم که درسو کبیسون این کار بودجه هستند تصور میکنم آقای مکی درست توجه ندارند باین موضوعات و الا هیچ مأموری و هیچ فردی از دولت نباید راضی شوند که سفارتخانه های در یک جا بی داشته باشند و مورد توجه نباشد این فقط عدم توجه

را میسراند یا اینکه عدم اطلاع از وضعیت کار را و اینکه گفته اند که ما نباید بیش از سه سفارت گیری داشته باشیم تصور میکنم که این فکر از وظیفه بنده و ایشان خارج باشد زیرا که این موضوع مربوط بدولت است و دولت باید ترتیبش را بدهد که ما باید در آنجا سفارت گیری داشته باشیم یا نداشته باشیم و نسبت به هندوستان هم که برادر بنده آنجا رفته و با بنده مکاتبه دارد مینویسد ما محلی نداریم که بتوانیم ایرانها را آنجا پذیرائی کنیم و از لحاظ منزل فوق العاده در زحمت هستیم و مکرر هم راجع باین قسمت گزارش داده شده است و حالا نمیدانم که در بودجه فعلی اقدامی خواهند کرد یا نه در صورتیکه هندوستان و پاکستان برای دولت ایران جای بسیار مهمی است و باید بآنجا فوق العاده اهمیت گذاشت در خاتمه عرایضم برای اینکه حتماً آقای معتمد دماوندی هم بتوانند استفاده کنند چون وقت بنده نگذشته است میخواستم از جناب آقای حکمت وزیر محترم خارجه سؤال کنم که چه حکمتی داشته است که ایشان بنده و آقای دکتر بقائی همکار محترم را بجان همدیگر انداختند و با اینکه جناب آقای دکتر اقبال وزیر محترم کشور هم راجع بسفارت برادر من به لندن دفاع کردند در اینجا بنده بسیار متشکرم آقای وزیر امور خارجه هم نتوانستند که این موضوع را در اینجا اظهار کنند و مسکوت گذاشتند .

رئیس - آقای معتمد دماوندی .

معتمد دماوندی - عرایض بنده يك قسمتش مربوط به سؤالاتی است که از آقایان وزراء بوسیله مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی شده است و متأسفانه آقایان وزراء توجهی بسؤالات نمیکندند و با اینکه آئین نامه جدید آنها را مکلف کرده است که در ظرف يك هفته سؤالات جواب بدهند و با اینکه جناب آقای رئیس هم تذکر فرموده اند چند مرتبه به آقایان وزرائی که سؤال شده است از آنها و يك مطالب مهمی از نقطه نظر محلی بوده که بنده چون نتوانستم رویش صحبت کنم بشکل سؤال دادم از آقای وزیر راه از آقای وزیر فرهنگ از آقای وزیر امور خارجه ولی متأسفانه تا کنون جواب ندادند استعفاى بنده اینست که جناب آقای گلشائیان توجهی بفرمایند و در هیئت دولت تذکر بدهند که آقایان وزراء در موقع خودش تشریف بیاورند و جواب بدهند - يك قسمت دیگر که خیلی مهم است و استعفا میکنم که آقایان توجه بفرمایند موضوع اختلافی است که بین بانک صنعتی و بانک ملی ایجاد شده است و اثر این اختلاف در گیلان در مورد پيله مشهود شده است ، پيله که یکی از قسمتهای مهم تولیدی کشور است و از سابق اهمیت زیادی داشته است و هنوز هم از مواد مهم تولیدی کشور است و صد درصد رعایا هم از آن استفاده میکنند زیرا در موقعی که مشغول نوغان هستند وقتشان برای سایر زراعتهای دیگر گرفته است و از طرف دیگر باین اوضاع و احوال و با این فقر شدیدی که در مملکت هست این جور امور تولیدی که وقت کوچک کوچکی از رعایا را میکیرد و بصره و نفع آنها تمام میشود و در این موقع فصل پیدایش آنتس و الان مدتی است نوغانداران و پيله گران که در گیلان و قسمتی از مازندران چهل

روز وقت خودشان را صرف تربیت کرم ابریشم کرده اند باید بیاورند باین پيله ها را بفرشند استعفا میکنم توجه بفرمایند آقایان این هر وقتی که در توی انبار وارد شد اگر در ظرف ۵ روز واجبه نشود یعنی خریدار آنرا نخرند و خفه و خشک نکند تمام تبدیل بیروانه میشود و پيله را سوراخ میکند و بیرون میآید و پرواز میکند و بعد که اینطور شد آن جنسی که میماند دیگر ببرد یکشاهی نمیخورد شاید سالی در حدود سی میلیون عایدات دولت است که در گیلان جمع میکنند در حدود ۵ میلیون تومان پول میروند بین رعایائی که عمل پيله دارند تقسیم میشود و این رعایا هم در تمام گیلان شاید در حدود سه هزار نفرشان مشغول این صکار هستند ۵ میلیون تومان بین آنها تقسیم میشود که این ۵ میلیون تومان از دست آنها میآید در بازار خرج میشود یعنی این ۵ میلیون تومان بین رعایا تقسیم میشود و آنها میآورند در بازار لوله لامپا میخرند ، قند میخرند ، قماش میخرند در این اختلاف نظر من نمیدانم که گناهی متوجه بانک صنعتی هست یا نه ؟ بانک صنعتی باید الان پول داشته باشد و برود اینها را بخرد ولی متأسفانه نتیجه اختلافات این شده است پولی داده نمیشود البته آقای ابتهاج حرف هائی دارد ولی الان با فاعل وارد نیست برای اینکه اگر تا پنج روز دیگر این پيله ها را نخرند این پيله ها از بین میروند نه تنها کارخانه حریر بانک صنعتی و دولت فلج میشود و از بین میرود ۳۰ میلیون تومان بمملکت ضرر میزند و ۵ میلیون تومان هم به رعایا تا ۵ روز دیگر اگر پول نرسد بر رعایا و این پيله ها جمع نشود عموم این بدبخت رعایائی که در این آفتاب سوزان تابستان از صبح تا غروب باید بروند توی باغ و توتو برک ببرند با آن هوای گرم سوزان طرف شمال مخصوصاً وقتیکه آفتاب در نهایت تابندگی است آنجا این مردم بیچاره الان باید از زحمت خود استفاده ببرند متأسفانه گرفتار این مخمصه شده اند البته رعایا و مردم و این ها متوسل شده اند بآقای قائم مقام الملک ایشان هم اقدامات مفیدی فرمودند و تلفن فرمودند و حتی بعرض اعلیحضرت همایونی هم رسانندند آقای ابتهاج هم قول دادند ولی متأسفانه تا دیروز خبری از دادن پول نشده است بنده بعرض آقایان رساندم و مخصوصاً از آقای وزیر دارائی تقاضا میکنم و مجدداً هم از آقای قائم مقام الملک که از مغاخر گیلان هستند استعفاى عاجزانه دارم که يك کاری بکنند بداد مردم مظلوم برسند و يك طوری شود که این پول حواله شود حالا اگر آقای ابتهاج بفرمایند که من اطمینان ندارم ممکن است دستور بدهند این پول زیر نظر رئیس بانک ملی رشت خرج شود تا مطمئن باشند که این پول آنجا خرج میشود و بهتران بر نمیگردد والا جناب آقای وزیر دارائی تا ه روز دیگر نوغان کشور بطور کلی از بین میرود (صحیح است) دیگر عرضی ندارم .

نایب رئیس - آقای و کبلی .

علی و کبلی - عرایض بنده راجع باوضاع عمومی اقتصادی است که در اطراف آن خیلی مذاکره میشود و بانک ملی يك نامه ای در روزنامه اطلاعات انتشار داده است و دیروز جناب آقای دکتر متین دفتری از من پرسیدند که نامه راشما خوانده اید یا نه ؟ بنده با

دقت خواندم در آنجا صدر صد حق بانانک است (آزاد - تجار عقیده شان غیر از این است) بنده استعفا می کنم دارم این مقام جا می است که هر کس حرف من بنده باید بارقم حرف بزند والا اگر من بابکی بدم بنده باید متهم کنم . من از هیچکس نمیتسم جز از خدا از هیچکس هم تعریف نمیتکنم نه تکذیب ، بانک ملی میگوید اوضاع زندگی و هزینه زندگی را مقیاس میکند میگوید در عرض یکسال هزینه چطور با تین آمده است اگر آقایان کسی دلبری دارد که اینطور نیست باید بارقم بیاید اینجا و بگوید بنا بر این منافع عمومی رجحان دارد بر منافع اشخاص و خصوصی و ما باید منافع مملکت را در نظر بگیریم نه پنج نفر را در نظر بگیریم اینجا بجران رویهم آمده و کارخانه ها هم بجران افتاده اند ما نمیتوانیم در مملکت اجازه بدهیم که برای حفظ کارخانه ها مردم مصیبت بکشند و پارچه گران بخزنند باید کمکت دیگری کرد کارخانه ها گرفتار ایشان برای اینکه مال از خارجه میآید نیست مال ارزان بوده است مال گران نشده است مال را باید از زان تمام کرد گرفتاری کارخانه کجاست ؟ گرفتاری کارخانجات اینجا است يك کارخانه دستیاب در اصفهان در سال ۱۳۲۰ چهار میلیون مزد داده و در سال ۱۳۲۶ شصت میلیون مزد داده است یعنی آنقدر کارگر بر آن تعدیل کرده اند از بابت مزد و تعداد در عوض در سال ۱۳۲۰ - ششصد و دوازده هزار متر پارچه در آورده است و در ۱۳۲۶ پانصد و چهل و پنج هزار متر پارچه در آورده است یعنی از مقدار پارچه پانزین آمده از مزده ۱ برابر پولی که باید بدهد بالا رفته است بشمرا میخربده است ۲۴ ریال حالا خریده اند ۵۰۰ ریال باید فکر دیگری کرد اینطوری نمیشود من معتقدم مردم باید کار داشته باشند ولی باید از روی فکر و تدبیر مثل نسخه کتری که نمینوسد باید کار درست پیدا کرد کار پیدا کردن جز اینکه کارخانه ها تعداد ککار گرانش نباید اضافه شود ، کارخانه های جدیدی که تاسیس میشود باید این کارگرا را بر د آنجا تا بتوان قیمت تمام شده جنس را پانزین آورد با این وضعیتی که امروز در مملکت است آزادی کارخانه چی کمال کارگران را بفروشد این خیانت است این زندگی برای همه ما گران است نمیشود ما اگر کارخانه ها را بخواهیم حمایت کنیم راههای دیگری باید پیدا کنیم والا از یکطرف دروازه را گرفتن اجناس در تمام دنیا امروز بعد از جنگ ۱۰۶۰ - ۷۰٪ پانزین آمده است نمیشود بيك مملکتی گفت در موقع جنگ پارچه راهشت تومان میخریدی حالا هم هشت تومان بخر (صحیح است) ما باید صنایع خود ما را حفظ کنیم ، ما باید سعی کنیم کارخانجاتمان را نجات بدهیم و از روی سیاست اقتصادی نه از روی محدودیت و اجبار (اردلان - شورای عالی اقتصادی برای همین منظور تشکیل شده است) خوب باید کار کرد این وقت میخواهد وسیله میخواهد - فکر میخواهد - تدبیر میخواهد همبطور پشت تریبون آمدن و يك کلماتی گفتن و مردم را متهم کردن یا کارخانه چی یا مردم را بعهده من بجائی نمیرسد کارخانه هائی که در این مملکت دارند کار میکنند بضره سختی افتاده اند و این حرفها جز تشنج چیز دیگری تولید نمیکند بکمو موضوع مضیق شان موضوع کارگراست کارگر باید خوب زندگی کند کارگر باید زندگی راحت ، خانه ، معارف ، بهداشت و بیمه داشته باشد ولی يك کارخانه ای که با صد تا

کارگر خودش را باید اداره کند نمیتواند هشتصدتا
 حکارگر سربار داشته باشد (صحیح است) يك
 کارخانه ای در تبریز خوابیده بود این کارخانه
 با ۱۵۰ کارگر کار میکرد بعد این کارگرها
 تا ۷۰۰ نفر رسیدند ادارات اجبار کردند این کارگرها
 را نگهدارند الان کارخانه تعطیل شده وسهامش هم
 از يك تومان رسیده به سه ریال و چندمیلیونی مقروض
 شده است ، باید فشار طوری باشد که تحملش
 امکان پذیر باشد ؛ جناب آقای یمن اجازه بدهید که
 آقای وزیر دارائی گوش بدهند مزد باید متناسب با
 میزان مخارج و هزینه زندگی داشته باشد و الا بدخواه
 که نمیشود امروز بکارگر در ایران مزد اضافه داده
 نمیشود عرض کردم که باید کارگر خوب زندگی کند
 و منزل داشته باشد من بشخص کاری ندارم يك کارخانه
 علاوه بر اینکه از جهت مزد ۱۵ مقابل بالا رفته است
 یا از تعداد یا از مبلغ در عرض سال دو دست لباس
 زمستانی و تابستانی میدهد مجانی ، نتیجه از این
 میخوام بگیرم يك کارخانه در اصفهان بکارگزارش
 روزی ۲۰ سیر نان برای مرد و ۱۵ سیر زن و ۱۰
 سیر بیج مجانی داده یکماه هم اضافه حقوق
 داده است کلیه کارگران توسط شرکت بیه شده اند
 برای بهداری کارگران يك کامیون دارد ، دارو و
 چند نفر کمک طبیب يك مریضخانه صد و بیست تخت خوابی
 درست کرده اند میدان ورزش درست کرده اند در
 عوضش چون بنده باید روشن در اینجا بگویم چند
 روز پیش از این مدیر کارخانه را کارگرها
 ریختند و شروع کردند بزدن تا مردش ولی اون مرد
 ما نباید اجازه بدهیم در این مملکت يك دستهای
 خارجی و خائنه اوضاع اقتصادی و اجتماعی ما را
 بهم بزنند حکومت باید محرك آنها را بگیرد و
 تعقیب کند اگر حرف حسابی داشتند در این مملکت باید
 از روی قانون گفته باشند اگر رئیس قشون نرسیده
 بود این مرد را کشته بودند در اصفهان (مکی - لاید
 مال اسکی بوده است) بنده با اسمش کاری ندارم
 بنده با منطق صحبت میکنم بنده طرفدار کارگر
 کارگر در ایران با من هموطن است باید منزل خوب
 داشته باشد معارف خوب داشته باشد لباس خوب
 باید داشته باشد بهداشت باید داشته باشد ذخیره باید
 داشته باشد تمام آنها را میشود درست کرد آقای
 سزوار شاید فردا این کارخانه مدیرش مرد و بسته
 شد (سزوار- چرا مدیرش ببرد ، تعدیل کنند) اجازه
 بدهید ۲۲۳۳ نفر کارگر آنجا کار میکنند ، این
 کارگر اگر در کوچه باشد گدا میشود باید اورانگه
 داشت حکومت باید نظارت کند و مجلس کمک کند
 ولی این هو و جنجال مؤسسات ما را بکلی بهم میزنند این
 يك قسمت را بنده استدعا دارم دولت توجه بکنند
 (سزوار - یقیناً بصاحبان کارخانجات خواهش
 میکنم نصیحت کنید) جناب آقای سزوار هر
 وقت نخواستید با من صحبت بکنید با منطق و
 حساب و دلیل بفرمایید يك وکیل مجلس حق
 ندارد پشت تریبون بگوید کارمندان دولت دزدند ،
 حق ندارد اینجا این حرف را بگوید ، باید اسمش
 را بیاورد ما هر وقت خواستیم چنین چیزی بگوئیم
 اسمش را بگوئیم مجلس را بگوئیم (صحیح است)
 من مأمور میشناسم در ادارات دولتی که بیچل سال
 زحمت کشیده بود وقتی کمرد پول نداشت دهنش بکنند

مردم پول سگفن و دفن او را دادند - پس نباید
 هیبتطور بطور کلی گفت که مأمورین دولت دزدند
 دکتر بقائی- شما چند تا از دزدانش را میشناسید؟
 جناب آقای دکتر بقائی شما يك وقتی اینجا یک چیزی
 راجع بن گفتید من خواستم از ماده ۱۰۹ استفاده
 کنم وقت مجلس را بگیرم بن گفتید که شما میخواستید
 اوضاع مملکت بر گردد بنده من میخواستم اوضاع
 بر گردد کدام اوضاع بر گردد ؟ آن اوضاع
 بر گردد که مردم پول داشته باشند زندگی بکنند من
 میخوام آن کسی که پاره شده است کفش داشته باشد
 همان روزیکه جناب عالی پدر بزرگوارتان با يك عبا
 ثابتنی اینجا می نشست و جناب عالی امروز سالی چهار
 دست لباس نو میبوشید ، پدر منم هیبتطور بود يك
 عبا ثابتنی میخورد و چند سال میبوشید اینجا يك
 صحبتی شده بود من میخوام آقای وزیر دارائی را
 مغایب قرار بدهم اول خود آقا تصدیق بفرمایند
 مقررات دولتی یقیناً جلو کارها را گرفته

نایب رئیس - آقای وکیل توجه داشته باشید
 که چهار دقیقه بیشتر وقت ندارید .

علی وکیل - به چشم من میخوام عرض
 کنم حضرتعالی بفرمایید این قندی که امروز میخوانند
 گران مردم بفرشند بفرمایند تحقیق کند خبریدارها
 این قند را از کجا آورده اند ، و این عاملینی هم که از
 این جریان سوء استفاده کرده اند اینها را باید از کار
 باز داشت و تعقیب کرد که دیگر سوء استفاده نکنند
 من حرف دیگری ندارم فقط با آقایان مردم میگویم
 که مردم بیجهت دست پاچه نشوند تا ۱۵ روز دیگر
 قند و شکر دولت میرسد و بهمان قیمت ۱۶ ریال و ۱۷
 ریال در دسترس مردم قرار بگیرد باید از این
 ماجراجوها و منفعت طلبها جلوگیری کنید - اگر از
 آقایان و کلا هم هر کسی در این کار دخالت داشته
 باید با اسم بیایند بگویند (دکتر بقائی- آقای وکیل
 خودشان چون مردم باوجدانی هستند نمیتوانم بگویند)
نایب رئیس - نوبت آقای اردلان است ولی
 ایشان نوبشان را داده اند با آقای دهقان - بنایرین
 آقای دهقان بفرمایید .

دهقان - بنده از جوانمردی آقای اردلان
 اظهار تشکر میکنم اخیراً يك قانونی راجع بحدودیت
 مطبوعات گذشت که البته با کمال سعی و کوششی که از
 طرف بعضی از نمایندگان مجلس بعمل آمد که از
 گذشتن این قانون با کمال عجله جلوگیری شود متأسفانه
 وضعیتی در آن موقع وجود داشت موجب شد که آقایان
 نمایندگان با يك توجه کمتری رأی به قانون مطبوعات
 بدهند در حالی که این قانون يك زیانهای داشت که
 امروز دارد بر همه روشن می شود بنده امروز اطلاع
 پیدا کردم که روزنامه ستاره را توقیف کرده اند
 روزنامه ستاره يك روزنامه ایست که در تمام دوران
 انتشارش از جاده اعتدال خارج نشده است (صحیح
 است) (فرامرزی - آقا صبا را هم بفرمایید که
 چه رسوائی سرش در آورده اند) (بین اسفندیاری
 چرا توقیف کرده اند ؟) (مکی - آقای وزیر
 خارجه فرموده اند توقیف کنند) همانطوریکه آقایان
 تأیید فرمودید روزنامه ستاره يك روزنامه میانه رو
 و معتدلیست که هیچوقت هم وارد خصوصیات هیچکس
 نشده است (مکی - آقای وزیر خارجه توقیف
 کرده اند) این روزنامه روز سه شنبه يك مقاله
 راجع به احقاق حق ایران و طرفداری و حمایت از

اتباع ایران در خارج نوشته است و از وزارت خارجه انتقاد
 کرده است انتقاد بسیار ملایمی که چرا منافع اتباع
 ایران را در خارج حفظ نمیکند و مخصوصاً مسئله
 فشار بر ایرانیانی که در فلسطین سکونت دارند
 (صحیح است) اینرا مطرح کرده است و ثابت کرده
 است که کلبیان ایرانی هستند و اینها را نباید مخلوط
 کرد و بحساب دولت اسرائیل گذاشت و این قضیه را
 نباید مخلوط کرد .

ولی باید وزارت خارجه که فقط وظیفه اش حمایت
 از حقوق و منافع ایرانیان در خارج است بوظیفه اش
 عمل کند و نگذارد که يك دولت جدید اتانسیس
 هفتصد هشتصد هزار نفری با اتباع ایران فشار وارد
 بیاورد و به آنها آزار و اذیت بدهد البته آقای وزیر خارجه
 طبق این قانون فوراً يك چیزی نوشته اند بدادسرا
 (فرامرزی - طبق آقانون نیست خلاف قانونست)
 اغلب آقایان هم حالا تأیید میکنند که مقصود مجلس
 شورایی از گذراندن این قانون آن نبود که انتقادی بجاو
 صحیح نشود (دکتر بقائی - آقا روزنامه ها در سیاست
 نباید مداخله کنند) اجازه بدهید خودتان را داخل
 این صحبتها بیاورید حق هم ما حق میشود همین صحبتهای
 شما و امثال شما موجب شد که الان يك وضعی
 بوجود بیاید که امروز هم نشود يك انتقاد صحیح
 بوجود بیاید (مکی - اگر حکومت قانونی بود
 و زور و فشار نبود که ما داد و فریادی نمیگردیم) نه
 اینطور نیست باین ترتیب و باین شکل عمل کردن
 و باین شکلی که میخوانند از انتقادات صحیح و بجا
 جلوگیری کنند مناسب نیست جداً استدعا میکنم که
 آقای وزیر خارجه و سایر اعضای دولت سوءاستفاده
 از قانون نکنند قانونی که اینجا گذرانند برای این
 بود که حمله باشخاص و افراد نکنند و داخل خصوصیات
 نشوند (فرامرزی- توهین نکنند) ولی انتقاد صحیح
 و بجا از دستگاه بکنند و باید هم بکنند اگر انتقاد
 نباشد اوضاع اصلاح نمیشود (صحیح است) بنده تقاضا
 دارم و مخصوصاً توجه آقای وزیر دادگستری را هم
 که يك شخص صالحی تشخیصان داده ام باین موضوع
 جلب میکنم و باز هم استدعا میکنم که يك ترتیبی
 بدهند که بیجهت فشار بجارید وارد نیاید و اغراض
 خصوصی را مد نظر قرار ندهند و بیجهت توقیف
 نکنند و بتوقیف روزنامه ستاره که روزنامه مفیدیست
 جداً اعتراض دارم و همچنین نسبت بروزنامه صبا

نایب رئیس - توجه بکنند آقایان قبل از اینکه
 وارد دستور شویم يك پیشنهادی راجع بترتیب
 جلسات از آقای حائری زاده رسیده باین ترتیب که
 پیشنهاد مینمایند جلسه آینده ساعت ۶ بعد از ظهر روز
 شنبه باشد موقع افطار تنفس داده شود .
 یعنی اگر اجازه میدهند چون الان عده برای رأی
 کافی نیست در موقعیکه عده کافی شد این پیشنهاد
 را مطرح کنیم رأی بگیریم لایحه بودجه مطرح است
 آقای وزیر دارائی بفرمایید .

**۳ - بیانات آقایان وزیر دارائی ، وزیر امور
 خارجه و وزیر جنگ**
وزیر دارائی - پیش از آنکه وارد موضوع
 بودجه بشوم چون يك سوء تفاهمی راجع باظهارات
 دیروز بنده در مجلس در موضوع قند و شکر شده
 بود خواستم اینجمله را بکمرته دیگر برای آقایان

بخوانم ملاحظه فرمائید که اظهارات این طور بوده
 است که در صورت مجلس هست ممکنست مداخلات
 سیاسی دیگری هم در اینجا باشد یعنی باید عرض
 کنم که سیاست انتخاباتی هم ممکن است در این
 جریان کمک کرده باشد و این روشن خواهد شد
 آقایان با بنده سابقه دارند من از اظهاراتی که میشود
 باصکی ندارم میآیم و میگویم و اگر نسبت بهر کسی
 باشد و نسبت بهر شخصی میخواند باشد اینکه امروز
 نمیتوانم عرض کنم برای اینست که بدون مدرک و دلیل
 و تمام شدن تحقیقات عرض کرده باشم اینکه موضوع
 تحت تعقیب دیوان کیفر ورئیس شهر بانی است که
 شدیداً دارند این موضوع را تعقیب میکنند
 و باز هم عرض میکنم که در این جریانات هر يك
 از مأمورین دولت و غیر مأمورین دولت هر کس
 مداخله داشته باشد وقتی تحقیقات تمام شد دولت نسبت
 به تمام آنها تعقیب خواهد کرد و آقایان هم نباید
 انتظار داشته باشند که در این موقع هیچکس از
 مجازات معاف بشود (دکتر بقائی- آنهاست که از
 پانصد هزار تومان بیشتر استفاده کرده اند نباید
 تعقیب شوند) اما راجع بودجه اگر چه اول بنده
 در نظر داشتم که آقایانی که اظهار عقیده و نظریاتی
 دارند نسبت بودجه بفرمایند و بعد جواب داده شود
 چه از طرف اینجناب و چه از طرف آقای مخبر
 کمیسیون ولی چون معمولاً وقتی که بودجه مملکت
 مطرح است بطور کلی بایستی سیاست مالی و اقتصادی
 دولت روشن شود و توضیحاتی باید داده شود که
 بودجه روی چه زمینهای تهیه شده و برای چه نظری
 تهیه شده است ، اجازه میخوام از آقایان که يك
 چند دقیقه می وقت مجلس را بدهان این توضیحات
 که شاید دادن این توضیحات نسبت باظهارات آقایان
 روشن بکنند مطلب را که بعداً محتاج جواب نباشد
 عرض کرده باشم بطوریکه در راپرت کمیسیون بودجه
 ملاحظه فرموده اند آقایان این بودجه ای که تهیه شده
 و فرستاده شده است اولاً قبل از سال بوده است و مجال
 زیادی نبوده است برای اینکه موضوع حلایجی شود
 و بحث شود متأسفانه لوابج زیادی که در دستور بوده
 است مجالتی نبوده و ما در روزهای آخر مجلس گرفتار
 بودجه شدیم و من خودم شخصاً میل داشتم که شاید
 اینکار زودتر میشد برای اینکه در کار بودجه هر چه
 بحث بیشتر شود و هر چه گفتگو شود بهتر است چه
 بسا اطلاعات و راهنمایی که لازم است که آقایان
 بفرمایند که برای دولت سرمشق باشد که اصلاح
 کند و چه بسا اظهاراتی که لازم است دولت بکنند
 برای اینکه ابهام و تاریکی در موضوع بودجه هست
 اگر هست در مجلس روشن بشود ، پایه بودجه ای که
 تنظیم شده بود مثل تمام بودجه هائی که تنظیم میشود
 البته بروی پایه درآمد و خرج بودجه سال گذشته شده
 بود کسر بودجه سال گذشته همه آقایان میدانند که
 ۱۸۰ میلیون تومان کسر داشت علت کسرش هم باز
 همه آقایان خوب میدانند که سیاست بودجه ای که
 سال ۱۳۲۰ یا ۱۳۱۹ که میشود گفت که بودجه مملکت
 در آن تاریخ موازنه می داشت تا بعد از وضع فعلی اضافه
 شدن کارمندان و میزان حقوق زیاد شده البته اینجامسکن
 است سؤالی بشود پس چه شد سال گذشته ۱۸۰ میلیون تومان
 کسر داشت سال هم تمام شد و هیچ اتفاقی هم نیفتاد
 توضیح اینست که صحبت همانست که گفته اند در ایران

شما کسر بودجه دارید ولی کسر خزانه نمی دارید
 توضیح اینست که تا وقتی مخارج حقوق هست چون
 یکدوازدهم ، یکدوازدهم تصویب شده است تمام آن
 را پرداخته ایم ولی آن مخارج عمرانی و آبادی
 مخارج تولیدی ، عام المنفعه که لازم بود در بودجه
 متأسفانه انجام نشد مطابق بودجه سال ۱۳۲۷ که
 بنده اینجا ارائه میدهم روز ۲۹ اسفند ۱۱۸ میلیون
 تومان درخواست از خزانه بود که پرداخت نشده
 بود اضافه به درآمدی که پارسال نسبت به بودجه
 بیش بینی شده بود در حدود ۶۰ میلیون ، ۶۵ میلیون
 تومان بود تقریباً میشود گفت که این بودجه همان
 مقداری که در بودجه عمرانی کشور پیش بینی شده
 بود . کسر داشت یعنی ۶۰ میلیون تومان از این
 ۱۸۰ میلیون توانستم خرج کنیم بقیه اش خرج نشد
 یعنی ۱۱۷ میلیون خرج نشد . پس در حقیقت این
 بودجه کسر بوده علل کسر بودجه راهمانظوریکه عرض
 کردم در قسمت خرج مقایسه ای است که شده است
 که در حدود ۹۰ درصد بودجه مملکت حقوق است . تعداد
 کارمندان در سال ۱۳۲۰ در حدود هفتاد هزار نفر بود
 الان در حدود ۱۵۰ هزار نفر هستند تناسبی که در
 بودجه ۱۳۲۰ بود همانطوری که امروز در مقدمه
 بودجه نوشته شده است ۵۵ درصد خرج عام المنفعه میشد .
 يك قلم بطور روشن عرض میکنم از این ۳۶۰
 میلیون تومان ۱۰۰ میلیون تومان کارخانجات پیشه
 و هنر خرج مینمود ۱۰۰ میلیون تومان تقریباً خرج
 راه آهنست و وزارت راه خرج میکرد بقیه این ۱۶۰
 میلیون تومان بودجه ادارات دولتی بود . تمام اینها
 متأسفانه باید عرض کنم که با بودجه فعلی ۹۰ درصد
 فقط حقوق مستخدمین پرداخت میشود طبیعی است
 که این بودجه وقتی اینطور تنظیم میشود ، البته
 کسر زیادی خواهد داشت این بودجه را چطور میشود
 تعدیل کرد ؟ آقایان بهتر از من میدانید تعدیل
 بودجه از دو راه ممکن است یا بعنوان از یاد درآمد
 یا بعنوان کسر هزینه ، از یاد درآمد و طرزئی که
 دولت دارد بطور کلی در قسمت درآمد عرض کنم
 اینست که ما سعی کنیم مالیاتهای مستقیم را زیاد کنیم
 آقایان مسبوق هستید که در همه جای دنیا مالیات
 مستقیم بیشتر بر طبقه غنی هست و مالیات غیر مستقیم
 چون همه میردازند به طبقه ضعیف بیشتر تعدیل
 میشود . (صحیح است) مطابق لایحه ای که روی همین
 زمینه به مجلس تقدیم شد نسبت مالیات مستقیم بر غیر
 مستقیم نسبت ۱۳ به ۱۰۰ است یعنی ۱۴ درصد مالیات
 مستقیم میگیریم و ۷۷ درصد مالیات غیر مستقیم اگر ما
 بخواهیم يك قدری از وضع اقتصادی مردم و فقر
 مردم کم کنیم تنها علاج همان است که پیشنهاد شده
 است از طرف ما برای از یاد مالیات برداریم و
 کم کردن عوارض از قند و شکر و دخانیات و بترین
 و نفت و اضافه کردن تا کس مالیات مستقیم است
 برای اینکار لایحه ای به مجلس تقدیم شد خوشبختانه
 در کمیسیون مایه هم مکرر مذاکره شد بیک قسمتی
 آقایان مراعات کردند بیک قسمتش هم ما کوتاه آمدیم
 به نتیجه رسیده است . اینست که بعد از آنکه بودجه
 تمام شد نسبت به آن لایحه املاک مزروعی را هم يك
 تصمیمی بگیرند که قبل از خاتمه مجلس ، بتوانیم
 تکلیف آنرا معین کنیم تا بعداً این لایحه مالیات
 بر درآمد را در نظر بگیریم اگر آقایان ملاحظه

میرمایند در لایحه بودجه يك مبلغی نسبت بسال گذشته
 اضافه بودجه پیش بینی شده است یعنی يك ۹۰ میلیون
 تومان هست اینرا باید صریحاً عرض کنم نه من باب
 این لایحه جدید بودجه است بلکه دولت فکر کرده
 است که با اقدامات سریمی در وصول مالیات ها
 این در آمد را تأمین کنند با قانون فعلی مالیات
 بر درآمد ما همانطور که آقای مکی تذکر دادند
 بنده باید عرض کنم که در تذکرات بعضی
 که داده میشود خواه از طرف دوست باشد یا از
 طرف دشمن بنده بنوبه خود متشکر هستم این اداره
 مالیات بر درآمد ما خوب عمل نمیکرد ولی در ظرف
 این چند ماه در اثر مراقبتی که بعمل آمده نتیجه
 نسبت بسال قبل بهتر بوده است برای نمونه عرض
 میکنم مطابق صورت وصولیهای ما از مالیاتهای بر
 درآمد فروردین امسال ۵۲ میلیون بوده و فروردین
 پارسال ۲۲ میلیون و در اردیبهشت امسال ۱۸۲ میلیون
 ریال وصولی بود پارسال ۱۱۷ میلیون در خرداد و
 ۴۶ میلیون ریال وصولی بوده و در پارسال ۳۴ میلیون
 ریال یعنی اگر مراقبت بیشتری بشود زیاد تر میشود
 که ما بتوانیم با مراقبت و تنظیم قانون جدید کسر
 بودجه را جبران کنیم يك موضوع در قانون مالیات
 بر درآمد توجه شده است باید گفت که مأمورین
 دستگاه در این توافقاتی که کرده اند قبلاً شاید يك
 سوء نظر هائی بوده است بطوریکه اگر مالیاتهای
 زیاد را مبلغ های کمی تبدیل کرده اند (یکی از نمایندگان -
 نعم الملک هم همین را میگفت) پس اگر قانون جدید مالیات
 بر درآمد بگذرد و مراقبت این مالیات برداریم بشود
 هم درآمد بیشتر شده است و هم بقیه من از نقطه
 نظر مملکتی بسیار بجا خواهد بود برای اینکه
 همانطوری که قبلاً هم عرض کردم ما باید سعی بکنیم
 که نسبت مالیات مستقیم و غیر مستقیم که امر و زور در مملکت
 هست هر چه ممکن هست بر گردانیم یعنی نسبت مالیات
 مستقیم را زیادتر کنیم . در حالیکه امروز ۷۷ درصد مالیات
 غیر مستقیم و ۱۴ درصد مالیات مستقیم است این را نباید
 حفظ کنیم پس پایه بودجه با يك قسمت اضافه کردن
 مالیات بر درآمد و اضافه عایداتی بود که تصور
 میکردیم این قسمت درست بشود بعد هم يك قسمت
 مربوط بود برقم درشتی که باید روی آن حساب
 کنیم و آن عایدات گمرک بود در ظرف این سنوات
 اخیر عدم قدرت حکومت مرکزی بدبختانه باید گفت
 اشاعه فساد در دستگاه دولتی موجب این شد که عواید
 زیاد گمرک از بین برود این حرف را بنده آلاان
 میتوانم بزنم برای اینکه راپرتهای آقای لطفی را
 که بنده میخوانم و آلاان مرتباً برای من میرسد نشان میدهند
 که چه طور در سال میلیونها تومان بعایدات گمرکی
 کشور ضرر رخورده است این گزارشها گریک روزی
 نشر شود آقایان ملاحظه خواهند فرمود که چه دستگاهی
 وجه تشکیلاتی برای قاچاق گمرک جنوب در تمام بنادر جنوب
 بوده است تمام بنادر جنوب را عرض میکنم نه بوشهر در
 تمام بنادر بوده وجه جور اجناس از صادرات و واردات
 گمرک نمیداده است میشود گفت که نصف این چائنکه
 ما مصرف میکنیم بدون گمرک وارد مملکت
 میشود راجع بعایدات گمرک عرض میکنم اگر در
 قسمت گمرک يك توجه بیشتری بشود من یقین دارم

۱۱۵

که عایدات گمرک دو برابر میشود ، در قسمت گمرک هم باز برای اطلاع آقایان اصولاً عایدات این سه ماهه را هم برای آقایان میخوانم در فروردین امسال ۵۳ میلیون ریال وصول شده است پارسال ۳۳ میلیون ریال در اردیبهشت اداره گمرک ۱۶۶ میلیون ریال پارسال ۱۵۳ میلیون در خرداد ۲۰۸ میلیون بوده پارسال ۱۲۶ میلیون یعنی بطور کلی در ظرف این سه ماه اول سال عوائد مادر حدود پنج و نیم میلیون تومان از کلیه عوائد کشور اضافه بوده است پس اگر همین تناسب ما بگیریم تا آخر سال شاید يك قسمت از کسر بودجه ما را از این قسمتی که بیش بینی شده است شاید تأمین کند . البته آن موقمی که این لایحه بودجه به مجلس آمد پیش بینی يك اضافه درآمدی هم راجع به عایدات نفت شده بود برای اینکه قانونی گذشته بود که ۴۰ درصد از سال گذشته و ۷۰ درصد از امسال عایدات نفت جنوب سازمان برنامه داده شود ولی چون بعداً قانون برنامه گذشت و فرار شد که صد درصد عایدات نفت به برنامه داده شود از این جهت دیگر بنده عرض نمیکنم برای اینکه از این جهت هر اضافه در آمدی که نسبت به نفت داشته باشیم و بتوانیم در اثر مذاکرات با کمیانی نفت وصول کنیم این مربوط به عایدات عمومی کشور نخواهد بود اما آمدم در قسمت خرج و روی کسر بودجه مملکت دیدیم که خرج مملکت يك قسمت اعظمش یا مربوط بپرداخت حقوق است در سنه گذشته بودجه ای که دولت وقت بمجلس تقدیم کرده دو قلم مورد نظر بود یکی راجع به اصل حقوق کارمندان و یکی راجع به اضافات زمان جنگ بتصور اینکه شاید آن صد وهفتاد و چند میلیون تومان که مربوط باضافات بود ممکن است در مجلس يك نظری گرفته شود یا حذف بشود در نتیجه بودجه پارسال تعدیل شد شاید در بودجه امسال تأییری کند ولی آقایان خوب متوجه هستند وقتی که هزینه زندگی هنوز باین نیامده نمیشود حقوقی را که به مستخدم داده میشود از او کسر کرد ، در سنه گذشته باز يك امیدی بود که اشخاصی که در زمان قنرت بدون حق و بدون سابقه قانونی رتبه های غیر قانونی گرفته اند ، آنها را مجلس میبایستی رویش تصمیم میگرفت و آنها را لغو میکرد ، متأسفانه باید گفت که روی این موضوع هم تصمیمی که باید نگرفت وقتی با تصویب يك دوازدهم آنها را تصویب کرد نتیجه ما در موقع تنظیم بودجه ۳۲۸ مواجه با این بودیم که یکمده کارمندانی که دارای این رتبه های غیر قانونی هستند و مجلس حقوقشان را پرداخت کرده و تصویب شده است که يك حقوقی در زمان جنگ با آنها داده شده است و دارند میگیرند در اینجا دو فکر پیش می آید یکی اینکه از عده کارمندان کسر بشود یکی اینکه نسبت به حقوقشان تجدید نظر بشود برای اینکه فکر کردیم که در همه جای دنیا کارمندانی که غلب و بیچاره میشوند و از کسار می افتند آنها باید متقاعد شوند شاید باین وسیله يك عده از کارمندان اضافه دولت که از همین بودجه حقوق میگیرند خارج شوند لایحه ای برای تقاعد مستخدمین تنظیم شد و بمجلس آمد و تصویب شد در اینجا يك جمله ای را بنده بطور مترضه عرض کنم که در آن روزی که لایحه در اینجا مطرح شد يك عده از آقایان اصرار میکردند که چرا دوش شرط را

باهم میگذارید ۶۰ سال و ۲۵ سال یکی کافی است اصرار هم داشتند ولی باید متأسفانه حضور آقایان عرض کنم تمام آتھائی که این دو شرط در ایشان جمع است برای تقاعد حاضر نیستند چند روز قبل از این یکی از این مستخدمین در وزارتخانه پیش من آمده بود و میگفت مرا متقاعد کرده اند ، گفتم شما وقتی که کار میکردید چقدر حقوق می گرفتید ؟ گفت ۶۹۴ تومان گفتم الان چقدر حقوق میگیرید گفت ۶۹۴ تومان گفتم حالا که بیشتر میگیرید زیر احالاد دیگر تقاعد کم نمیشود ولی جای وغیره هم که ندارد این اضافه ۸۰ تومان میشود (ببین اسفندیاری وقت هم که مال خودت است) بقول شما وقت هم که مال خودت میشود گفت که نمیشود ما تصمیم گرفته ایم که ترا بکشیم گفتم اگر مرا بشکند منظورتان عملی میشود و از تقاعدم خلاص میشوید خوب مرا بشکند ولی اگر تو يك آدم سالمی باشی يك آدمی که میخواهد سوء استفاده بکند و ۶۹۴ تومان هم بگیرد چرا نمیشود توی خانه اش بنشیند وقتی که اصرار میکردند آقایان که این قانون تقاعد اگر با يك شرط بود بهتر بود ولی آقایانی هم که با این دوش شرط سنگین متقاعد شده اند راضی نیستند که قانوناً متقاعد بشوند البته این قانون اگر آنطوریکه باید اجرا شود آن روز هم عرض کردم شاید در بودجه مملکت در حدود ۱۷ ، ۱۸ میلیون تومان تفاوت داشته باشد بکسرت دیگر مربوط میشود بمستخدمین فعلی خیلی هم بحث شد چه در کمیسیون بودجه و چه در دولت که مادامی که در مملکت کار نیست علتش را باید دید که چرا آنها مستخدم دولت میشوند ما خودمان در دولت بودیم نظرم آن است که دولت اشخاصی را میفرستاد در فرنگستان درس بخوانند و بیایند خدمت دولت بکنند میآیند در چند روز پول دولت را میدادند و در دستگاه دولت کار نمیکردند . پول دولت را میدادند برای اینکه خدمت دولت را نکنند برای اینکه کار بود یک نفری که چند سال در خارج ، چهار سال در خارج تحصیل کرده بود کار داشت و محتاج بدستگاه دولت نبود . یعنی مادامیکه دولت بتواند برای مملکت کار ایجاد کند امروز سیاست دولت ، نه این دولت هیچ دولتی اقتضا نمی کند که اینها را از کار خارج کند پس اینکه حل شده در کمیسیون و آنچه در نظر دولت اینها باید در خدمت دولت فعلاً باقی بمانند منتهی همانطوری که گفتم يك عده می بینم پیر مرد شدند خارج شدند در راهم محکم می بندیم که کسی داخل نشود و اقلاً اگر این عده می که گفتم قسمت اعظم بودجه مملکت را ۹۰ درصد بودجه مملکت را میگیرند همینطور باقی بمانند همینطور هر سالی بانها عده می علاوه میشوند که حد بقدر ندارد بکسال دیگر تمام بودجه مملکت صرف آنها میشود گفتم اشخاصی وارد نشوند حتی الامکان جلو گیری بشود و از این عده هم هر مقداری بمستخدمین فعلی اضافه شود برای اینکه باز يك مقرراتی گذشت و هم دولت يك تصمیمی گرفت اما راجع بوضع مستخدمین فعلی این وضع مستخدمین فعلی که در ظرف این سه سال اخیر بآنکه يك رتبه های غیر قانونی بانها داده شد مع الوصف گذشتن چند سالی را برای خود شان ایجاد حق میدانستند برای کرسی ترفیع غافل از اینکه قانون استخدام کشوری صراحت دارد اشخاصی که میتوانند ترفیع بگیرند باید در صورت ضرورت وجود مجلس

باید رئیس مافوقشان پیشنهاد کند اگر در تمام مدت خدمتشان کار کرده باشند کار خوب کرده باشند مدت سال اگر مستحق ترفیع باشند در صورت بودن پست در همان سال باید ترفیع بگیرند والا سال بعد هر وقت محل خالی شد نسبت الاقدم فالاقدم اینها ترفیع میگیرند بدبختانه حالا اینطور شده که هر کس دو سال ماند هنوز هم يك روز مانده که تمام بشود میگوید که حق ترفیع من را بندهید ، معلوم نیست این حق از کجا ایجاد شده است ؛ اگر قانون است که در قانون همچو چیزی نیست و اگر هو و جنجال است و زور که باهو و جنجال که نمیشود اگر ما قائل هستیم که يك وقتی يك عمل خلاف ترتیبی در زمان قنرت شده لااقل آن را حالا تصویب نکنیم بعد از این دیگر خودمان تصویب بکنیم که يك روزی باید جلوی این را بگیریم هر روز که ما بخواهیم جلوی این را بگیریم نباید تعارف بکنیم این حق که شما میخواهید کدام کمیسیون تصویب کرده است ؟ کدام رئیس اداره پیشنهاد کرده است ؟ مگر فراموش کردید که قانون استخدام میگوید اگر کسی شش سال در يك رتبه ای بماند و پش ترفیع ندهند و محلی پیدا نشود بعد از شش سال حکم ترفیع افتخاری میدهند هر وقت محل پیدا شد آنوقت باو میدهند این برای این بود که يك ضابطه ای در کار بود يك قانونی رعایت میشد يك تشریفاتی در کار بود و بهو و جنجال مرعوب نمیشدند چون ده نفر جمع بشوند بگویند حق ما را بده باین جهت ما فکر کردیم که این اشخاص که تصویب اضافاتی داشتند بهمیم مبلغ اضافات و ترفیعات چقدر میشود . اینها ارفاق بکنیم حساب کردیم که اگر يك سال اینها را ترفیع بدهیم در حدود ۳۵ یا ۳۶ میلیون تومان میشود و اگر دو سال که این آقایان مدعی هستند و میگویند ۲۷ و ۲۸ آلان خرداد ۲۸ است این میشود هفتاد و چند میلیون تومان ، بنده بخیل نیستم اگر مجلس شورایی يك محلی دارد امروز تصویب کند و بهمیم ولی وقتی که يك بودجه می کسار دارد باید مستخدمین که امروز سر کار هستند و میدانند يك قسمت کسر بودجه روی اضافات آنها ست باید قانع باشند صبر کنند تا کار در مملکت ایجاد شود که دولت بتواند یکمده از مأمورینش را بجا های دیگر بفرستد تا برای آنها محل ترفیع پیدا شود پس نسبت باضافات و ترفیعات که بقدر بحث شد میخواستم توضیح داده باشم که آقایان مسبوق باشند يك فکر دیگری هم باز دولت داشت و آن این بود که در طول مدت این هفت سال یکمده کارمندان هم بودند که از جاده تقوی منحرف شده بودند برای اینکه یکمده از این کارمندان ناصالح را هم از کار برکنار بکنند قانونی از مجلس گذشت که يك عده از مأمورین صالح را مأمور کردند که اشخاص را کلاسه کنند که چه اشخاصی هستند که عمل بد دارند البته آن کسیکه عمل بد دارد البته مأمورین خوب دولت را آقایان نباید راضی باشند که شریک آنها باشند آتھائی که خوب هستند بمانند آتھائی هم که بد هستند خارج بیندازیم البته يك کمکی ، بکنند راجع ببودجه اما يك موضوع دیگری هم که در کمیسیون بودجه مورد توجه واقع شد و آقایان هم تصویب کردند مسئله صرفه جوئی هائی بود که ممکن بود از همان بودجه بشود وارد جریان آن نمیشوم همه آقایان نمایندگان آن مواد ۱۷ گانه را ملاحظه فرموده اند که در این مدت برای

بودجه مملکت تحمیل میشود (صحیح است) ممکن است يك قسمت آتھم در موقع عادی بسیار خوب باشد یعنی بشود اگر دولت امروز بتواند هرسالی يك عده از مستخدمین خودش را و محصلین را بفرنگستان بفرستد خیلی خوبست ولی وقتی که ندارد چه کند باید خودش را برساند . بوضع بودجه كك خواهد کرد من یقین دارم که با اضافه درآمدهائی که از رقم های درشت در آمد ما که عبارت از مالیات مستقیم و گمرک است از یک طرف و جلو گیری از هزینه های زاید از طرف دیگر رعایت بشود این بودجه تا آخر سال کسری نخواهد داشت پس برای آنکه آقایان مسبوق باشند که زمین بودجه فعلی مملکت روی چه اصلی نوشته شده برای چه این بودجه اینطور تنظیم شده است خواستم این توضیحات را قبلاً عرض کرده باشم که آقایان از جریان تنظیم بودجه مسبوق باشند اما در وسط يك موضوع هم پیش آمده و این موضوع دستاویز و بهانه ای شده است يك عده ای از کارمندان و شاید در خارج هم این صحبت شده است من ناچارم این قسمت را برای این آقایان عرض کرده باشم ، بحث کرده اند که بودجه مملکت کسراست و اضافه و ترفیع بکارمندان دولت نمیدهند ولی دولت آمده است حقوق و زرا را اضافه کرده است اولاً بنده عرض میکنم بنده شخصاً مادام که وزیر دارائی هستم این اضافه را که مجلس تصویب نکرده اگر روزی هم تصویب کرد بنده استفاده نخواهم کرد ولی برای آنکه آقایان مسبوق باشند بنده يك صورتی در آوردم از روزی که سال ۲۰ بوده است تا امروز تمام رتبه های اداری و قضائی و پزشکی و وکیل و غیره سه برابر حقوقشان اضافه شده است آقایان مسبوق هستند که قبل از سلطنت اعلیحضرت قبه و زرا در این مملکت هزار تومان حقوق می گرفتند و زرا از طبقه ممتاز بودند اتومبیل آنوقت نبود کالسکه داشتند بیرونی داشتند هزار تومان حقوق می گرفتند و کلا صد تومان مستخدمین حد اکثر صد تومان می گرفتند بنده بودجه وزارت عدلیه را در ۱۳۰۰ دارم (چون بنده در ۱۳۰۰ وارد عدلیه شدم) که مستخدمین حد اکثر صد تومان می گرفتند به آن کاری ندارم بعد رسیدند در زمان اعلیحضرت فقید و زرا ۷۵۰ تومان می گرفتند وزیر مالیه ۱۲۰۰ تومان نخست وزیر ۱۵۰۰ تومان قبل از شهریور رتبه يك می گرفت ۳۲ تومان الان میگیرد ۱۱۵ تومان رتبه ۲ می گرفت ۴۲ تومان ، الان میگیرد ۱۵۱ تومان رتبه ۳ می گرفت ۵۲ تومان ، الان میگیرد ۱۸۶ تومان همینطور تا بیلا رتبه ۸ قبل از شهریور ۱۱۲ تومان الان میگیرد ۳۵۰ تومان رتبه ۹ میگیرد ۴۹۰ تومان پایه های قضائی قبل از شهریور ۵۰ تومان می گرفت رتبه ۱ الان میگیرد ۱۸۰ تومان رتبه ۲ - ۶۲ تومان حالا میگیرد ۲۱۶ تومان رتبه ۳ قبل از شهریور ۷۲ تومان می گرفت همینطور بیلا رتبه ۱۱ قضائی آنوقت ۴۵۱ تومان الان ۸۶۳ تومان رتبه ۹ - ۲۹۱ تومان حالا ۶۵۸ تومان . استادان رتبه ۱ قبل از شهریور ۱۱۰ تومان حالا میگیرند ۴۴۹ تومان رتبه ۱۱ می گرفت ۳۵۴ تومان حالا میگیرد ۹۵۶ تومان دستار و یزشکیار همینطور . آموزگار همینطور ۶۸ تومان می گرفت حالا میگیرد ۳۳۶ تومان تمام اینها همینطور تمام این حقوق ها نسبت به حقوق و کلا

قبل از شهریور ۳۰۰ تومان بود حالا ۱۲۰۰ تومان بنده نمیخواستم عرض کنم برای دفاع از حقوق وزراء عرض کردم بنده مادامیکه شخصاً وزیر مالیه هستم نخواهم گرفت ولی برای آنکه يك تناسبی را مراعات بکنند ملاحظه کنند که این بگذردی جنبه هوادار ملاحظه کنند که حقوق مستخدمین تا حالا نسبت قبل از شهریور سه برابر شده و این اضافه شاید ۱ هزار تومان باشد بنده این قسمت عرایضم را توضیح عرض کردم که آقایان توجهی بفرمایند و تصور نکنند که از این حقوق وزرا میلیونها تومان بخرج مملکت اضافه میشود و نگویند که نسبت بخود اینکار را کردند ولی نسبت بکارمندان نکردند . اما در قسمت اعتراضاتیکه آقای مکی فرمودند چند قسمتش هست که بعداً عرض خواهم کرد یکی راجع بیانك صنعتی ، یکی راجع بیانك ملی که گفته ام جوابایش را بعداً تهیه بکنند که با ارقامیکه تهیه میشود جواب داده خواهد شد در قسمت بانگملی يك نکته ای هست که باید عرض کنم که گفتند و از بلانده گفته است صریحاً که من عقیده ام اینست میخواهم عرض کنم که و از بلانده تا مدت آخرش هم بامن يك کلمه اظهار عقیده نکرد و روز اولی که ایشان آمدند گفتند از من اظهار عقیده نخواهید مادام که من مطالعه میکنم و اگر هم بگویند ، خلاف این را گفت باید گفت که خیلی آدم سبک مغزی بوده است برای آنکه کسی که از آنور دنیا آمده است اگر باین سرعت اظهار عقیده کند معلوم است آدم سبک مغزی است گفت باید من تمام اینها را جمع آوری بکنم و مطالعه بکنم نمیتوانم فعلاً جواب بدهم و چون گرفتار انتخابات میباشد چند روز قبل تلگرافی کردم به ایشان و از ایشان خواهش کردم که راجع بشناسکناس و سایر موضوعاتی که مطالعاتی کردند ، نظر خودشان را بنویسند چون با این اطلاعاتی که آقایان پیدا کردند خیال میکنم که ایشان دیگر بهتران نتوانند بیایند . با این کاری که پیدا کرده اند (یکی از نمایندگان - راجع ببودجه راه آهن نقرمودید) راجع ببودجه راه آهن البته آقای وزیر راه خودشان تشریف دارند و توضیحی هم میدهند (ببین اسفندیاری- جناب عالی وزیر دارائی هستید) اما يك قسمتی که در ضمن بودجه تأثیر در کار بودجه داشت آقای مکی اشاره کردند چون اجمالاً اطلاعات آنرا دارم مجبورم بعرض آقایان برسانم اولاً در ضمن بودجه درآمد اشاره بمالیات بردرآمد کردند که من توضیحاتی بعرض آقایان رسانیدم و گفتم که مالیات بردرآمد نه این قانون مالیات فعلی است بلکه اجرای قانون گذشته است منتهی با طریقه ای که بتوانیم بهتر وصول بکنیم و من امیدوار هستم اگر مراقبت کنیم بهتر بشود راجع بموضوع تریاک اشاره کردند که چرا ۱۴۶ میلیون ریال کسر میشود وضع تریاک چیست ؟ بنده مجبورم راجع بتریاک نظری داده باشم برای اینکه نظر دولت روشن شده باشد اولاً چون اینجا کسراست برای اینککه این مربوط بفرش تریاک بخارج است سال گذشته ما يك مقدار تریاک داشتیم و فروختیم ولی امسال چون فروخته نشده و هنوز مذاکرات بجائی نرسیده بود ما بعنوان در آمد مسلم نوشتم چون مادر آمدی را مینویسیم که پول بشود و بخرانه برود اما حالا عرض میکنم که يك مذاکراتی در جریاست که تریاک را با گندم مبادله کنیم و کسری

که در این قسمت تریاک هست در نتیجه عایدات تریاک ما هم در این قسمت بهمان نسبتی که خرید گندم است در بودجه تعیین خواهد شد . اما راجع بسیاست تریاک بنده توجه آقایان را باینکه در کمیسیون برنامه گذشته جلب میکنم که در آنجا صراحت دارد که کمیسیون برنامه در ماده قانونی اش صراحت دارد که باید دولت تصمیم اتخاذ بکند که هر چه زودتر راجع بمنع کشت تریاک و محدود کردن تریاک بمقدار صادرات مملکت اقدام بکنند ما اینکار را اگر میخواستیم قبل از جمع آوری تریاک امسال بکنیم الان دارد جمع آوری میشود قاچاق میشود ما این فکر را داشتیم ولی الان میتوانم عرض کنم ، چرا برای آنکه ما امسال گفتم تریاک را میخریم که هم دعیتی که بدون اطلاع کاشته پیش ضرر نخورد هم تریاک در دست ما باشد که بتوانیم بعداً در قسمت منع کشت تریاک اقدامی بکنیم ماده ای که در قانون هست میگوید دولت مکلف است در ضمن برنامه تقدیمی دولت تدابیری مفید راجع بمنع کشت و مصرف تریاک اتخاذ بکند و طرز اجرای آنرا پیش بینی کند تریاک برای منع مصرفش امروز کنفرانسهائی در دنیا هست که ما هم شرکت کردیم چند روز قبل این کنفرانس در امریکا بود اقداماتی که ما در این مدت کردیم سعی کردیم که بتوانیم بگوئیم سهمی که برای دولت ایران قائل میشوند لا اقل مطابق سهم دیگران باشد یعنی در سال ۲۰۰ تن ۲۵۰ تن خواهد بود ما در سال آتیه تریاک را محدود خواهیم کرد کاشتن را بهمین مقداری که مصرف صادرات است یعنی در دنیای متدین بتوانیم آنرا بفروشیم و اینرا هم منحصر خواهیم کرد با نظر متخصصین در جاهائی که مرفیق تریاک بیشتر است چون تریاک ایران حد وسط مرفیش ۱۱ درصد است و بعضی جاها ۷ و ۸ درصد است البته نقاطی که مرفیش زیاد است آنرا خواهیم کاشت و نسبت بجاهای دیگر البته مقدم خواهیم داشت و نسبت بتأمین کشت و جمع آوری آن اقدامی شده و سازمان برنامه مشغول است اقدام خواهد شد و راجع بمنع کشت تریاک اگر ما اقدامی نکردیم و اظهاری نکردیم من باب این بود که تریاک جمع آوری بشود و قاچاق نشود قسمت دیگر راجع بدرآمد دولت از سود شرکتهای و بانکها بود و البته چون قسمت اعظم راجع بیانك ملی است که جوابایش که تهیه شده بعرض آقایان خواهم رسانید دوم راجع بساختن آنها و پشتوانه و هم قسمتی که راجع باسکناس تذکر دادند تذکر داده خواهد شد همانطور راجع بیانك صنعتی اطلاعاتی که جمع آوری شده بعداً باستحضار آقایان خواهد رسید در قسمت بودجه راجع به نفت گویا تذکری دادند که قبلاً بنده راجع به آن توضیحاتی بعرض آقایان رسانیدم و عرض کردم که دولت ایران تا وقتی که منافع ایران تأمین نشود مجال است که ما فرار دادی را امضا کنیم (صحیح است - احسن است) بهترین دلیل اینست که من آنروز هم عرض کردم که سعی خواهم کردم منافع مملکت تا اندازه ای که مقدور هست استیفای شود (احسن است) فقط در قسمت اینجا باقی میماند که در ضمن بودجه اشاره کرد من مجبورم اینجا تذکر بکنم

یکی راجع بسطله بؤدجه املاک واگذاری و خالصه بود گرچه این موضوع را در موقی که لایحه املاک مطرح میشود خواهیم گفت ولی یک نکته ای را که باید تذکر بدیم اینست که واقعا دور از انصاف بود که آقای مکی یک دستگاهی که در ظرف این دو سال زحمت کشیده است و کسی که در رأس او هست هیچ نوع الزامی برای این زحمتی که دارد قبول نمیکند نداشته ولی حاضر شده است باطییب خاطر برای خدمت بخلق این زحمت را قبول کند (صحيح است) که مقصود بنده والا حضرت اشرف باشند انصاف نبود این دستگاه را شما در ردیف دستگاه هائیکه اینقدر ایراد و اعتراض بهشان دارید مثل بانک صنعتی یا یکدیگر در یک ردیف قرار بدهید (صحيح است) بنده وارد جزئیاتش نمیشوم موقی که لایحه مربوطه مطرح خواهد شد و بحث مفصلی روی آن خواهد شد که سازمان چه خواهد کرد و چه میخواهد بکند اینکه ایشان اشاره کردند که این املاک چه از حیث خود املاک وجه از حیث سازمان که بعداً عرض خواهیم کرد بدست نظامی هاواگذار خواهد شد همچو چیزی نیست که املاک را بدست نظامی ها بدهند یا نظامی آن را اداره بکنند هیچ همچو چیزی نیست راجع به بؤدجه اش هم باید عرض کنم که این دو قسمت است یکی املاک خالصه است، یکی املاک واگذاری اعلیحضرت فقید است آن قسمتی که خالصه است که خود دولت بؤدجه و در آمد آنرا معلوم کرده در آن لایحه املاک که مطرح خواهد شد مفصلا بنظر آقایان خواهیم رسانید و آن قسمت که باقی میماند که دو قسمت است یک قسمت آنهاست است که دعواوش تمام شده آن املاک واگذار میشود مطابق این قانون ولی یک قسمت املاک هست که هنوز دعوا دارد آن املاکیکه تحت دعواست در دست دولت باقی میماند از عوایدش هم استفاده میکند تا آن وقتیکه تکلیف این املاک معلوم بشود و آنوقت این املاک البته واگذار خواهد شد پس اینکه تصور کرده اند که این املاک را میدیم شش میلیون تومان هم میدیم اینطور نیست ما تمام این املاک را نمیگیریم برای اینکه یک قسمت جز خالصه دولتی است یک قسمت از این املاک را هم اصلاحا اشخاص صاحب شده اند گرفته اند و برده اند و این قسمتی که گذاشته شده است ۱۰ میلیون یک قسمت املاک خالصه است که خرجش هم از آنجا پیش بینی شده است یک قسمتی هم مربوط به بنایی و قنائی املاک خالصه است یک قسمتی هم املاک واگذاری است پس ریزش وقتیکه آمد معلوم خواهد شد که چه مقدار واگذار میشود چه مقدار بنائی میماند و عواید آن املاک بطور تقریب نسبت بسال گذشته چه بوده است عواید آنهایکه واگذار میشود نسبت بسال گذشته چقدر بوده است بعد یک اقلیمی را که ایشان تذکر دادند قلم اول خرج بود راجع بقلم خرج در بار شاهنشاهی که ایشان اشاره کردند که در بؤدجه امسال ۳۲ میلیون است و اعلیحضرت همایونی که سر مشق صرفه جوئی هستند خوبست که این را مقداری از ش کم بکنند بنده اینجایک صورتی دارم که در کمیسیون بؤدجه هم بعرض آقایان رسانیدم اولاً قسمت هائیکه

ضافه شده است و امسال منظور شده است برای تعمیر کاخهای صاحبقرانیه و گلستان، فرح آباد و کاخهای زمان قاجاریه است مقصود قصور در زمان اعلیحضرت همایون شاهنشاهی نیست یعنی سکاخ میان پشته یک میلیون و هفتصد و هفت هزار ریال که آقای معتمد دماوندی هم پسر روز اینجا تذکر دادند، ساختمان کتابخانه سلطنتی ۶۵۰ هزار ریال این را بنده لازم است یک جمله معترضه ای بگویم آقای گدار یک گزارشی داده است بدولت که این کتابخانه سلطنتی یکی از نفاس کتابخانه های دنیا است و بدبختانه این ها در این عمارت گلستان زیر این شیره و آبهای داغ که چوبهای آن تقریباً بوسیده است و هر دقیقه بیم خطر میورد موربانه میخورد، موش میخورد اگر دولت نسبت بان توجهی نکرد همانطور که آقای گدار صریحاً نوشته است میلیونها از بین خواهد رفت، برای ساختمان یک کتابخانه ای کدر آن کتابهای نفیس هست ۶۵۰ هزار ریال برای آن در نظر گرفته شده است اصلاح قنات فرح آباد، سیمکش این کاخها آنوقت اضافه حقوق سال های ۲۶ و ۲۷ دربار ضنائین موضوع را بنده عرض کنم خدمت آقایان پارسل دو رقم در بؤدجه دربار گذاشته شده بود و گذشت یکی ۳۳ میلیون دیگری ۱۵ میلیون، در آن جا اشتباه شده بود راجع باعضاء دربار چیزی نوشته نشده بود البته وزارت دارائی چیزی نمیتوانست بدهد پیشخدمت و سرایدار و دربان و باغبان هم که گناهی ندارند این اضافه هم مال آنهاست که باید بآنها پرداخت شود و دیگران گرفته اند و خود آنها نکرده اند بعد هم اعتبار تعمیر مقبره ناصرالدین شاه و تمام ارقام مربوط بآنها هم ریزش را در کمیسیون بؤدجه آوردیم ولی باز در اینجا مجبورم تذکر بدیم که شاید در کمیسیون بؤدجه یک عده ای گفتند اینرا بنده صراحتاً عرض میکنم که اگر حقوق شخص اعلیحضرت همایونی را مقایسه بگیریم باتمام افراد این مملکت از وزیر وکیل و مستخدم اگر بهمان تناسب بایشان پرداخته شود زیادتیر میشود اعلیحضرت فقید مطابق قانون چهل هزار تومان حقوق شخصی در ماه داشتند در سال جمعی ۴۸۰۰۰۰ تومان میشد و اگر این مبلغ حقوق شخصی ایشان سه برابر میشد تقریباً یک میلیون و پانصد هزار تومان میشد در صورتی که این حقوق که در این جاهست و برای خود ایشان و مخارج وزارت دربار، قسمت مخارج دفتر مخصوص مخارج تمام این دستگاهها باغبان و پیشخدمت و سرایدار و گلکار کاخ صاحبقرانیه، کاخ گلستان سکاخ برلیان تمام اینها هست بی انصافی است که آقای مکی تمام توضیحاتش روی این قسمت باشد در صورتی که ارقام زیادی در این هست که خود من تصدیق میکنم که ارقام زیادی هست ولی با وضع این مملکت ما که نمیتوانیم از حقوقات کسر کنیم و هم نمیتوانیم مستخدمین را خارج کنیم مجبوریم این حقوق گراف را بدیم پس خواستیم این قسمت را عرض کرده باشم اگر در متن بؤدجه آقایان مطالبی داشته باشند باز در موقی خودش توضیح عرض خواهیم کرد و یک قسمت دیگری اینجا بود که شاید باز باوضع بؤدجه ما ارتباطی ندارد یعنی ارتباطی با این که امروز بنده عرض کرده باشم ندارد راجع به ژاندارمری است که خود آقای وزیر

چنگ در این قسمت توضیحاتی میدهند در قسمت دخانیات آنهم نهایت بی انصافی است که گفته شود دخانیات از درآمد خودش امسال نسبت بیارسال و سالهای گذشته کم است بنده باز صورت دخانیات را برای استحضار آقایان میخوانم که اضافه وصولی دخانیات در سه ماه در فروردین امسال ۱۴۸ میلیون ریال پارسل ۱۲۹ میلیون ریال در اردیبهشت امسال ۱۶۰ میلیون ریال پارسل ۱۴۹ میلیون ریال در خرداد امسال ۱۹۸ میلیون ریال پارسل ۱۲۵ میلیون ریال وقتی که حساب کنیم در حدود ۱۵ میلیون ریال اضافه درآمد دارد اما راجع به موجودی توتون و عملی که راجع بصادرات توتون شده است این را خدمت آقایان عرض میکنم که صرف نظر از این که اداره دخانیات آقا بایستی مصرف دو ساله اش را که توتون مختلف باشد داشته باشد برای این که توتون ایرانی مثل جاهای دیگر نیست در جاهای دیگری اشخاصی که مطلع هستند در باره توتون وسیله مصنوعی هست که توتون را میخسکانند وقتی که هر چوبی را که میبرند این تا ۶ ماه ۷ ماه دیگر زنده است توتون هم همینطور است باید یک مدتی بماند خشک شود البته شاید یک وسایلی داشته باشند که زودتر این عمل را بکنند و بطور مصنوعی خشک کنند ولی در ایران چون وسیله نیست ناچار باید صبر کنیم تا یک مدتی بماند تا خشک شود بهمین جهت در ایران باید مصرف دو ساله موجود باشد و اینکه فرمودند چرا در خارج مصرف نمیکند ما تا کترین چندین مرتبه نمونه سیکار و توتون را بارویا فرستاده ایم قبل از چنگ اگر نظر آقایان باشد یک دستگاه برمن بود که یک سیکار هائی هم که الان در ایران هست و باسم سیکار برمن معروف است بعد از چنگ هم همینطور ما فرستادیم الان هم آقای شهید نورائی نوشته است یک قرار دادی بین آلمان و ایران بسته شده است و قرار شده است هر سال یک مقداری توتون از ما بخرند ولی چرا برمن ما را مصرف نمیکند بنو دلیل اولاً قیمت تولید به نسبت توتونی که هست گرانتر است دوم این که نوع توتون که در اروپا مصرف میکنند میدانید مخصوصاً در اروپای مرکزی یک نوع توتونی هست باسم تابانوار که بیشتر مصرف سیکار میشود و این توتونی که ما داریم که توتون تابانوار میگویند که زرد است اینها زیاد مصرف ندارد چون آنهم پست تر است و دم ارزانتر است ولی این ها مانع از این نیست که در جاهای دیگر مصرف نشود ممکن است در تقاطعی که سیکار آن مصرف میشود ما سیکار را بان تقاطع بفرستیم و اقدام کنیم بفروش ما برای پاکستان و افغانستان سیکار فرستادیم و امده هم هست که سیکار ایران در آنجا مصرف شود ولی این را هم عرض می کنم که یک وقتی اسباب سوء استفاده شده بود عرض کنم که در دو سال قبل یک تاجر فلانی پیدا شده بود با رئیس دخانیات قبل تیان داشته سیکار را بنام افغانستان میکرده با نصف قیمت و آنرا میبرده است در بازارهای خراسان می فروخته باسم اینکه برای افغانستان میبرده که در بازار افغانستان بفروشد بعد تحقیق کردیم از سفیر خودمان در افغانستان گفت یکدانه سیکار ایرانی نیامده است حالا دیگر آن کار را نکردیم بلب زدیم توسط سفارت فرستادیم که فروخته شود یک قسمت دیگری هم تبا کون

ایران است تبا کوی ایران قبل از چنگ مصرف خیلی زیادی داشت در تمام قسمت عربستان و مصر مصرف میشد دولت هم اقداماتی برای صدور آن میکرد و در این سنوات اخیر یک قدری نکت پیدا شد بواسطه جنگهای فلسطین در عربستان تولید اشکال کرد میدانید حالا برای اینکه ما بتوانیم در مصر و جاهای دیگر بازاری پیدا کنیم یک نماینده ای بمصر فرستادیم شهزاد کیسه هم بآبک تاجری قرارداد بستیم و اگر هم بتوانیم بازاری پیدا کنیم بازار ما در عربستان شمال افریقا و مصر خواهد شد در این قسمت هم دولت اقداماتی میکند برای اینکه ما ناچاریم این تبا کوی را بخریم و دولت نمیتواند را کد بگذارد و کارمندان دخانیات که از اعضای صحیح العمل وزارت دارائی هستند (صحيح است) بتوانند اقدامات خود را بکنند که آطور که عایدات خارجی ما زیاد شده عایدات داخلی ما هم زیاد شود (صحيح است) از قسمت شرکت فرش هم یک تذکری دادند و این را هم باید عرض کنم که متأسفانه وضع مالی شرکت فرش بد است ولی مقصود از شرکت فرش و تأسیسش باید عرض کنم برای این نبود که عایداتی بدولت بدهد برای این بود که نقشه های خوبی تهیه و تنظیم کند و فرش را ترقی بدهد و این را هم میشود گفت که شرکت فرش در این چند سال اخیر اگر مشتری خوبی نتوانسته است برای ما تهیه کند ولی سیستم فرشهای خوبی تهیه کرده و تصدیق اشخاصی که در ایران آمده اند عمل شرکت فرش و فرش بافی در ظرف این ۷ و ۸ سال اخیر مخصوصاً در قبل از شهریور مرحله فرش بافی در دوره صفویه رسیده است و اگر ملاحظه بفرمائید تصدیق خواهید کرد که زحمت کشیده است من هم تصدیق میکنم که فرش های آن جا مانده است علت اعظمش این است که بعد از چنگ مشتری نیست. در امریکا قبل از چنگ و همچنین انگلستان مشتری خوبی بودند ولی حالا نه انگلستان و نه امریکا آن مقداری که قبل از چنگ میخریدند حالا نمی خرند برای این که ادینا آن آرایش را ندارد که مردم بفکر لوکس و تجمل بیفتند مردم فکر نان هستند نه فکر تجملات. راجع به موضوع آلمان هم باید عرض کنم که نماینده دولت که در آلمان بود آن در تهران است حسابش را آن خزانه داری رسیدگی میکنند تمام اسناد حمل را گرفته اند برای این مذاکراتی که کرده است با متفقین و اجازه داده اند که تمام کالاهائی که ما در آن جا داشتیم و پولش را پسر داشتیم آن ها را اجازه حمل بدهند یک عده ای هم خواهند رفت بآنجا که آن اجناس را که ما آنجا داریم آنها را حمل کنند و آنهایکه تلف شده اگر بدست ما مورین خود ما بوده است که رسیدگی میشود و اگر هم درگیر و دار چنگ بوده است دست ما دوست هیچکس بان نخواهد رسید بنده امروز دیگر عرضی ندارم خواستم همانطور که عرض کردم یک قسمت راجع بیانک ها و راجع بوضع اقتصادی توضیحاتی بدیم ولی چون یک داستان خیلی مفصل و مشروحو است اگر مجال رسید در موقی که جواب قسمت بانک صنعتی و بانک ملی را خواهیم داد بعرض آقایان میرسانم و سایر اقلام بؤدجه را هم در موقیکه آقایان خواستند توضیحاتی خواهیم داد (احسن است)

نایب رئیس - آقای وزیر امور خارجه .

وزیر امور خارجه - بنده توضیح زیادی ندارم و وقت آقایان نمایندگان محترم را هم که بسیار شریف و قیمتی است بطول کلام و سفسطه و مناظره تضييع نمیکند فقط بعضی مطالب را که صحبت شده بود بنده وظیفه دارم که عرض کنم اولاً اینکه وزارت خارجه کمال تشکر را دارد از هر گونه تذکری که باین وزارتخانه داده میشود دلیلش هم این است که ما از این تذکرات خیلی استفاده میکنیم و یقین دارم که هر وزیر خارجه ای هم از این مذاکرات استفاده میکند

بعضی از نمایندگان - اکثریت نیست .

نایب رئیس - بفرمائید

یمن اسفندیاری - آقای دکتر بقائی تشریف آوردند جناب آقای وزیر خارجه

وزیر امور خارجه - زیرا باید از تمام مسائل حقوقی ملت ایران دفاع کرد و نگذاشت که مورد تخطی و تجاوز دیگران قرار بگیرد یکی از مسائل حیاتی و دفاع از حقوق مملکت ایران تکیه کردن بافکار عمومی است و مظهر افکار عمومی هم مجلس شورای ملی است هر چه آقایان نمایندگان بگویند هر بجئی بکنند هر قدر سؤال کنند هر گونه توضیحی بشود باید از آن ها برفع مملکت استفاده کرد بنده در این بابت خیلی ممنون هستم ولی خدارحمت کند مرحوم مشیرالدوله حسن پیرنار که یکی از بزرگترین دیپلماتهای مملکت بود بنده بخوبی خاطر هستم که همیشه بمجلس شورای ملی نمایندگان تذکر میدادند که هر گونه مسائل و هر گونه مذاکراتی که پای اجنبی در میان است قبلاً بادولت مذاکره کنید زیرا دولت وطن فروش نیست و هیچ دولتی نخواهد حقوق مملکت تضييع بشود (صحيح است) اگر قبلاً گفته شود مذاکره شود از خیلی چیزهایکه ممکن است گفته بشود جلوگیری خواهد شد (صحيح است احسن است) زیرا بسیاری از مسائل هست که گویند از روی غلبه احساسات یا غلبان افکار یا ملاحظه تماشاجی یا تأثیر در افکار عمومی یک مطالبی را میگویند که ضررش متوجه مملکت میشود این مضرت و باستی که حسن نیت در گفتار باشد نه نظر شخصی، اگر حسن نیت باشد آنوقت از این مذاکرات البته هر قدر هم شدید تر باشد نتیجه مطلوب خواهد داد، در مذاکراتی که یکی از آقایان نمایندگان راجع بقانون بؤدجه کرد از وزارت خارجه مسائلی گفتند که بسیار بجای بوده است سؤال کردند که موضوع پولهای ایران طلاهای ایران در مسکو چه شد، سؤال کردند که موضوع شیلات چه شد، موضوع سیرمند و شط العرب بکجا رسید (مکی) نفت را هم گفتیم (صحيح است) شاید بعضی چیزهای دیگر هم فرمودند، بنده از موقی که در وزارت خارجه هستم هر هفته یا ده روزی یک ماهی در تحت نظر کمیسیون خارجه کمیسیون را تشکیل میدادم و جریان امر و جزئیات را بعرض کمیسیون میرساندم (صحيح است) و بسلاوه اگر چیزی هم لازم نبود که مردم مطلع بشوند در ضمن مصاحبه یا جراید داخلی و خارجی مطالبی را بیان میکردم (صحيح است) و بنا بر این با کمال اطمینان با آقایان عرض میکنم که وزارت خارجه با کمال شرافت و وطن پرستی با وجود اینکه بعضی از اعضا آن از حیث زندگی در کمال مضیق هستند (صحيح است) با کمال شرافت حقوق مملکت را حفظ میکنند و بنده هم که افتخار همکاری با آنها را دارم خیلی

سربلند و متفخر هستم و هیچ تصور می از این حیث نکرده اند در موضوع هیرمند کنار ها جریان خودش را طی کرده است و با کمال توجه و دقت مورد تعقیب دولتها بوده است اخیراً هم که وساطت دولت امریکا در این باب پیش آمده امیدوارم با آمدن کمیسیون از متخصصین دول بیطرف بحل موضوع توفیق حاصل کنیم

آقای منصف هم سؤالی کرده اند که بنده در موقی خودش توضیح میدهم . اما راجع بشط العرب چیز مهمی نیست دعوائی نداریم ما یک قراردادی با عراقی ها داریم و باید بر طبق آن اداره حکومت شط العرب بدست دودولت باشد آنها هم حرفی ندارند ما هم نظامنامه آن را نوشته ایم و داده ایم بدستان که باید امضاء بشود تا هر دو وضع شط العرب را اداره کنیم (صحيح است) لازم ندارد که ما بان ها بگوئیم آقا نظراتان چیست در برابر یک چیزی حسد که حق حرف زدن ندارند و وزیر خارجه عراق هم که این جا بود گفت آقا این موضوع شط العرب چه شد گفت تا یکماه دیگر نتیجه را بشما اطلاع میدهم گفتم چه نتیجه ای گفت ما هیچ حرفی نداریم نظر ما این است اگر ادارات عراق اصلاحی در نظامنامه دارند بکنند بنده عرض کردم این حرفها را شما میزنید من اتخاژ سند میکنم و یکسماه دیگر از شما جواب میخواهم و همچنین موضوع طلاهای که در مسکو داریم و همچنین موضوع شیلات و نیز سایر مسائل بنده بلکه پیشینان بنده و وزرای سابق دولت های سابق همه بسهم خودشان از این بابت اندک کوتاهی نکرده اند و بعد از اینهم کوتاهی نخواهند کرد و اگر کار بکشد بجائیکه بشکایت های بیشتری باید اقدام کنیم البته خواهیم کرد نتیجه اش هم این است که اگر اقداماتی ممکن باشد برفع مملکت خواهیم کرد (مکی) - بعین را بفرمائید (واگر چنانچه نظری آقای نماینده محترم در این باره داشته ما را متوجه بوظایفمان بکنند و اقدام بکنیم بسیار خوب بود ولی اگر نظر خاصی بوده است و البته امیدوارم که اینطور نبوده است باید عرض کنم که این مذاکرات بجای نفع مضر بوده است بجال مملکت و مضرت هم برای گویند هم برای مملکت مضرت است برای اینکه ممکن است در ضمن صحبت شاید حرفهایی بزنند که برفع بیگانگان باشد دوم مضرت است از لحاظ وقت و تشریف مجلس آقایان میدانید که چیزی بآخر دوره نماند و اگر چنانچه بنا بشود که اعتراضات آقایان نمایندگان مثل زاینده رود هر روز شب بر حجم دوسه و بادداشتها افزوده شود ابتکار عاقبت ندارد و کار مملکت انجام نخواهد شد مملکت محتاج برای مثبت است، مملکت محتاج بکارهای مفید است کارهای مفید این است که آقای نماینده محترم وقتش را تضييع بکنند تشریف بیاورد در وزارتخانه وزیر با کمال اتخاژ حاضر است هر اعتراضی دارد بگوید هر دوسه ای را میخواهد به بیند هر سؤالی که لازم است بکنند و هر طریقی که برفع مملکت است اشاره بکنند آنوقت اگر آن وزیر انجام نداد اعتراض بکنند، در این صورت شما میآید سؤالی در آخر مجلس در ساعات متوالی و تکرار مکررات میکنید (مکی) - خوب بود از شما اجازه گرفته باشم؟ (این حرفها که فقط بلاحظاتی باشد بنده درش نمیدانم چه جور حکم کنم لذا این حرفهایی که زده میشود باعث این خواهد شد که کار

مجلس باقی بماند و کاری در مملکت انجام نشود ما که حرفی نداریم اگر اعتراضی دارید اگر نظری دارید تشریف بیاورید با تذکر بدهید ما گوش میکنیم اگر استیضایی بود اگر اختلافی بود اصلاح میکنیم (مکی - راجع به بهترین تاحالا چه کرده اید) مضر است بجال خود گویند زیرا اگر گویند (مکی - البته مضر است) بخواهد برای جنب افکار عمومی بلکه برعکس ضرر میکند زیرا نظر اشخاص متوجه میشود که این حرفها بضرر مملکت است و اگر از روی اظهارات شخصی و خصوصی باشد هیچوقت ترتیب اثری هیچکس بآن نخواهد داد (صحیح است) حتی همان کسانی که شب یادداشت مینویسند و میآورند میدهند همانها هم در دلشان میخندند بایستی ملاحظه کرد که این مملکت چه چیز لازم دارد (مکی - مثل شما نیستم که در حضور نایب السلطنه بگویم اگر ملاحظه اما اصلاح باین میشود که بتدریج و بترتیب و از روی حسن نیت اصلاحات بشود یک اشخاصی که در وزارت خارجه کار میکنند با کمال شرافت وقت این را هم ندارند که یا بشوند این درو آن در بزنند ولی بعضی دیگر که در وزارت خارجه یا وزارتخانه های دیگر بیکار باشند باید آنهارا بیرون کرد آنها بیکارند و وقتشان را صرف میکنند که شب یادداشت بنویسند و بدهند در مجلس بخوانند بعد در آخر فرمایشاتشان راجع باخوی بنده اظهاری کردند بنده چون روی شخصیت اشخاص است نمیخواهم صحبت زیادی بکنم و فقط میخواهم عرض کنم دوسه اخوی بنده را در وزارت خارجه تشریف بیاورید ببینید هر کدام از آقایان میخواهند ایشان در ۱۳۱۶ وارد خدمت وزارت خارجه شده اند رشته تحصیلاتش هم حقوق دیپلماسی است رساله اش راجع بتاریخ روابط میان ایران و ترکیه نوشته است (صحیح است) مورد توجه بسیاری از دانشمندان هم شده بود بعد هم رفته است خدمت نظام را انجام داده بعد هم منتظر خدمت شده است بدمم مشغول کار شده است حالا هم مشغول کارش هست این گناه ایشان است و بعضی از آقایان مثل آقای دکتر معظمی و آقایانیکه در دانشکده حقوق هستند ایشان را در قسمت تحصیلات و اطلاعاتش میشناسند (صحیح است) اما راجع باین قسمت که میفرمایند بنده متأسفم از هر کس متأسفم از آقای مکی بیشتر که این بیچاره را تکفیر سیاسی میکنند برای اینکه یک مثالی است در عربی که میگویند: وی لمن کفره نمرود یک روز با ایشان میگردند یکروز جنوبیش میگردند یک روز فلان... (مکی - اگر بنده اورا تکفیر سیاسی کردم در عین حال مرد شریفی میدانم ولی این عمل تکفیر سیاسی را دولت میکند) راجع بیک از روزنامه ها فرمودند در مورد روزنامه ستاره - دیروز که بنده بوزارت خارجه رفته رفته دینم یک حالت تشنج و عصبانیت در تمام اعضای وزارت خارجه است گفتیم آقای چه خبر است گفتند ما توهین شده است ما را دزد کردند ، نالایق کردند و چنین و چنان روزنامه را بنده خواندم دینم انصافاً توهین آور است آن وقت بنده گفتیم کمیسیون تشکیل شد مرکب از آقای دکتر قاسم زاده که اغلب از آقایان ایشان را می شناسند و آقای داراب رئیس اداره حقوقی و آقای صفی نیا که او هم یکی از قضات عدلیه است و الان در وزارت خارجه است و گفتیم که رسیدگی بکنند ببینند که قابل شکایت هست یا نه آنها رسیدگی

کردند و راپرت دادند که هتک حرمت شده بنده هم از طرف اعضای وزارت خارجه و از طرف خود بمعکله شکایت کردم و تا حالا هم نمی دانم که چه اقدامی کرده اند و چه اقدامی کرده اند بنده وظیفه ام این بوده است که از آن بدبختها که زحمت میکشند برای مملکت دفاع بکنم و یک روزنامه نویس بیچپه توهین باشناس نکند اگر کرد یکی شکایت بکنند (آفرین -)

یمن اسفندیاری - آقای دکتر بقائی را فراموش فرمودید .

نایب رئیس - آقای وزیر جنک بفرمائید .

وزیر جنک - بنده گویا یک مرتبه دیگر هم در مجلس شورایی عرض کردم ارتشیان پس از اینکه فراغت پیدا کنند و اجرای وظیفه شان را بعد کامل انجام بدهند آنچه را که در سعادت کشور و مملکت میدانند کوشش و تلاش دارند که تأمین کنند مسئله تعلیم و تربیت افراد در نوشتن و خواندن و دارا شدن سواد ارتش یکدستگاه وسیعی را چند سال قبل تاسیس کرده (صحیح است) و با برنامه اش که وزارت فرهنگ بکامک کردن نتیجه مطلوب بدست آمد و میتوانم اطمینان بدهم که افرادی که از سربازخانه های ما امسال آمده اند بیرون تمام با سواد هستند و در تمام سربازخانه ها این برنامه اجرا میشود برای این قبیل افراد وسیله تشویقی فراهم کرده ایم با موافقت وزارت پست و تلسگراف و وزارت دارائی و آن این است که یک کارت پستی را تنظیم کردیم که این افراد بتوانند مجاناً بوسیله پست بخانواده هاشان برسانند بنابراین لایحه آن را تقدیم میکنم و یقین دارم که مجلس شورایی موافقت میکند یک تشویقی برای اینگونه افراد معین شود (احسن)

نایب رئیس - با اجازه آقایان ده دقیقه تنفس داده میشود .

وزیر جنک - اجازه بفرمائید بنده عرض دارم

نایب رئیس - بفرمائید .

وزیر جنک - بطوریکه نماینده کان محترم بخاطر دارند دیروز آقای مکی در ضمن تقییدات کلی از دستگاه دولت اشاره ای هم بوزارت جنک و الحاق ژاندارمری بارتش بیان کردند بنده برای رفع کونه سوء تفاهمی که موضوع را وظیفه دارم بعرض مجلس شورایی برسانم اول اینکه نماینده محترم اظهار فرمودند باینکه ژاندارمری ملحق شده است بارتش این صحیح نیست اینطور نیست بلکه ژاندارمری بایک دستگاه بهتری با یک وسائل کافی تری با یک حقوق ثابت بیشتری همان وظایف خود را انجام میدهد یعنی ضابطین عدلیه هستند که عده کافی با افسران کاملتری و با وسایل کاملتری در اختیار وزارت کشورند برای اجرائیات دادگستری باقی چیزی که بوزارت جنک الحاق میشود آن قوای انتظامی است که در حقیقت کوچکترین تماسی را با مردم ندارند و فقط حافظ طرق و شوارع و امنیت کشور هستند اما این که در این باب توضیح میدهم که از چه جهت ما این کار را کردیم برای این بوده است که بفتح مملکت است تا چه اندازه برای کشور نافع است البته بر آقایان معلوم است اما این که نماینده محترم اظهار فرمودند که این کار برخلاف مصالح کشور است این موضوع را بنده میخواستم بفرم و محل کنم

که آیا آقای مکی توجه فرموده اند باین موضوع تاریخیچه این اداره وضع و رفتار و جریانات کنونی و تماس ژاندارمها را با افراد توجهی دارند یا نه بعینه بنده اگر هم استحضار داشته باشم در توجیهی نفرمودند زیرا اگر توجه فرموده بودند باین موضوع کاملاً یک نکته کافی بود که آقای مکی در میان حوزه انتصابیه شان بسرقت ۲۲ دستگاه کامیونی که بین حدود پست توره و اراک وجود پیدا کرده بود (سزاور - آنجا را نمیشناسند) (مکی - شما میشناسید؟) آنوقت معتقد میشدند که یک سازمانی باین ترتیب مورد استفاده نیست از طرف دیگری نمایندگان محترم استحضار دارند که ژاندارمهای ما نهصد و چند ریال حقوق میگیرند یعنی هزار ریال بآنها میدادند با کسر چندریالی نهد و خورده ای میگرفتند اینها باین حقوق کمدر نقاط مختلف در جاهاییکه نه آب و نه نان سیری بآنها میرسد با گرانی هم که در کشور وجود دارد تصدیق میفرمائید که اداره نمیشود باینترین وضعی با سخت ترین کارها دست بگریزند این قابل ترحم است یک چنین وضعیتی راجحطور میشود نگهداشت بنده راجع باین قسمت که مردم راجع بژاندارمری میگویند کاری ندارم ولی همینقدر میگویم که نمیتوانست غیر از اینکاری بکنند برای اینکه با ۹۰۰ ریال آموزش نمیکشد اداره نمیشد ما آمدیم بررسی کردیم که بتوانیم طبق نظری که آقایان اظهار فرمودند ژاندارمری را اداره کنیم بررسی کردیم که با چقدر حقوق میشود یک ژاندارم را نگهداشت ، حد اقل دویست تومان پیش بینی کردیم که بیک نفر ژاندارم داده شود. یعنی حقوق را دوبرابر کرده ایم. بوجه ژاندارمری در حال حاضر ۶۵ میلیون تومان بود قریب ۱۴۰ میلیون تومان شد. در سال ۱۳۲۷ یکصد و هفتاد میلیون برای صدویست هزار جمعیت ارتش منظور شده باین بوجه تمام مرزها اداره گردید. تمام دستگاه امنیت باضافه وسایل دیگر انجام میشد خود بنده مکرر شنیدیم که خیلی برای بوجه مملکتی این مقدار سنگین است و ایشان این رقمها اظهار کردند که بسیار سنگین است بنده هم اعتراف میکنم که بوجه ارتش از هر دستگاه دولتی سنگین تر است (صفوی - چون وظیفه اش هم سنگین تر است) چون از یک طرف ممکن بود که بوجه ارتش را منظور کنیم و از یک طرف هم صد و سی میلیون تومان بوجه ژاندارمری و از طرفی هم این وضعیت قابل تحمل نبود و هم این که ما نمیتوانستیم ناظر این وضعیت باشیم و باین سازمان بوسیله چندین سال قبل همینطور ناضر باشیم یک خیال موهومی که ممکن است چه بشود... ممکن است اتفاقی بیفتد... پس بنابراین با ترقیاتی که امروز در دنیا وجود دارد با تغییر و تبدیل هایی که در سازمانها داده میشود ببینیم از چه راه بقصد بهتر میسریم اگر ما بخواهیم سازمانهای بوسیله آن روی یک خیال موهومی نگاه داریم نمیتوانیم آن تشکیلات ۵۰ سال قبل را با امروز تطبیق کنیم و نمیتوانستیم قره سورانها را باین ژاندارمری که مورد اعتماد آقایان است آنرا مبادله کنیم بنابراین ملاحظه میفرمائید این تغییرات بفتح کشور است بنده بعرض نماینده ام که تاریخچه آرد ژاندارمری را بعرض

آقایان برسانم تا اینکه کاملاً وارد بشویم که جریان امر چه صورتی داشته است. سال ۱۳۰۴ با امر اعلیحضرت رضاشاه کبیریک اداره ای بوجود آمد یعنی قره سورانهای طرق و شوارع که مأمور این کار بوده اند ما اینها را مأمور کردیم و چند سال هم اداره کردند بعد بنده این قره سورانها را تبدیل بامنیه کردم و مأمور شدیم بشمال غرب بهترین افسران ارتش یکی بعد از دیگری باده اداره امنیه آمدند و توانستند از اداره ای که کمال مطلوب بدست آمده از اداره امنیه استفاده کنند بعداً در بررسیها اینطور تصمیم گرفتیم عملی را که امروز در نظر گرفته ایم قسمتی که مربوط کارهای دادگستری بود کارهای آنجا را اداره کند و آن قسمتی که مربوط بطرق و شوارع بود و پراکنندگی داشت یعنی یک گروهانی که دارای یک فرمانده است در ژاندارمری از پشت دروازه تهران تا پشت نیشابور پراکنده است سه نفر باشد یا دوف نفر باشد این فرمانده قادر نیست که رسیدگی بجال افراد خود بکند و هر گونه تجاوزی را که میخواهد نسبت بمرم بکند جلوی او را بگیرد ما آمدیم گفتیم که تقسیم کنیم بین لشکرها و صد صد نتیجه مطلوب گرفتیم برای اینکه یک لشکر و سایل بیشتر دارد ، اسباب بیشتر دارد ، افسر بیشتر دارد افراد بیشتر دارد در این صورت کمال مطلوب بدست آمد حالا هم همان طوری که عرض کردم از یک طرف نبودن بوجه برای مملکت نبودن وسائل زندگی برای کشور و از یک طرف بوجه سنگین ارتش و تبدیل وضع زندگی ژاندارم ناچار شدیم که یک وضع را قابل بشویم بررسی کردیم بهترین عملش این بود و صلاح و سعادت کشور هم این عملش شده است که آقای مکی میفرمایند این برخلاف است تغییر و تبدیل خواهد شد عملی انجام نشده شما بگذارید انجام شود اگر چیزی بنظرتان رسید آنوقت اعتراض بفرمائید (دکتر بقائی ریختند ژاندارمری را بهم دیگر چه میخواهید بشود اتانیه اش را هم بردند) چه عملی انجام شده (دکتر بقائی - حالا بنده عرض خواهم کرد) خیلی خوشوقت میشوم - ایشان ضمن اظهاراتشان فرمودند که شنیدم شهربانی را هم جزو ارتش میبرند برای چه این قالبهای دووغ سازی در کجای کشور وجود دارد در کجا هم چو حرفی است برای چه کارهای شهربانی با کارهای ارتش چه مناسبت دارد (دکتر بقائی - ژاندارمری را هم اول تکذیب میکردند) اینرا که بنده توضیح دادم که امنیت طرق و شوارع مملکت بارتش است توجه بفرمائید هر اداره که با امنیت مملکت سرو کار داشته باشد همه دار خواهد بود و مجبور است که دخالت کنونی این اداره بنا بوظایفش مستقل است و مستقل بوده و هست و خواهد بود ارتش ابداً همچو نظری ندارد و کاملاً تکذیب میکنم ابداً همچو صحبتی وجود نداشته است (دکتر بقائی - ما از تکذیبتان اتناز سنه میکنیم) راجع بحکومت نظامی که چرا باقی است که چرا برنمیآید که چرا بمرم اینقدر فشار وارد میآورند بنده نمیدانم آقایان بگویند که این حکومت نظامی چه فشاری بمرم وارد میکند آیا مردم را آزاد میدهند ؟ در خانه های مردم مداخلاتی دارد حکومت نظامی آیا در زندگی مردم تماسی دارد البته تصدیق میکنم برای خائن مملکت بسیار مضر است برای حزب توده . برای این است که آقای دکتر کشاورز نمیتواند بیرون آید تصدیق میکنم که برای خائنین

مملکت بسیار سنگین است اما برای مردم جز آرامش و امنیت چیزی ندارد و مزاحمتی ندارد در هر حال حکومت نظامی مطیع دولت است ، مطیع مجلس است ، مطیع ملت است دولت تشخیص داد بوزارت جنک امر کرد که حکومت نظامی تشکیل بدهد ماهم اطاعت کردیم هر ساعت هم بگویند بر میداریم بنا بر این تشخیص این امر با دولت است هر وقت بگویند ما هم بر میداریم . راجع بارتش آقای مکی نماینده محترم اظهار فرمودند که بوجه سنگینی بارتش داده میشود و ارقام آنرا خواندند بنده هم تصدیق میکنم آقای نماینده محترم توجه نفرمودند که در بوجه های حتی کوچکترین ملل دنیا نسبت بارتش چه عملی میکنند ارتش را چه جور اداره میکنند اگر هر آینه توجه فرموده باشند و بوجه های ارتش کشورهای دیگر را ملاحظه فرموده باشند من یقین داشتم که دستگاه وزارت جنک را مورد تشویق قرار میدادند این طور نیست آقایان نهایت سخنی و اشکال افراد را اداره میکنیم بوجه ای که بارتش داده میشود در برابر ارتشهای خارجی که تمام امنیت مملکت را اداره میکند اگر ملاحظه فرموده باشید تصدیق میفرمائید من میخواستم ایشان تشریف بیاورند تا بایشان نشان بدهم که برای یک سنگ نفتیچه چقدر افسر و سرباز دفن شده است نه اینکه ما همه اش خورده باشیم البته زدم اعتراف میکنم که برای یک سنگ ما چقدر فدا کاری کرده ایم یا قربانی میدهم وظیفه مان هست البته منظوری ندارم ولی میخواهم اطلاع پیدا کنند که برای یک سنگ چقدر قربانی داده ایم یک ارتش که تمام انتظامات کشور را بر عهده دارد کجا کوتاهی کرده است از وظایفش امنیت بر قرار نیست آیا مرزهای ما تأمین نیست آیا وضعیت مرتب نیست چه شده است ؟ در هر حال بنده عرضی ندارم ولی میخواستم عرض کنم که این سعادت و این افتخار که ارتش دارد از نقطه نظر سعادت و امنیتیکه ملت ایران دارا است ما از وجود اعلیحضرت همایون شاهنشاهی استفاده میکنم که شب و روز وجود مبارکشان در ارتش بذل مساعی میکند و توجهات اعلیحضرت همایونی است که ما باین بوجه کم و این بارسنگین این وظیفه مهم را در ارتش انجام میدهم و موفق میشویم .

نایب رئیس - اگر اجازه بفرمائید ۲۰ دقیقه تنفس داده شود (یک ساعت و ده دقیقه قبل از ظهر مجلس بمنزله تنفس تعطیل سی و پنج دقیقه قبل از ظهر مجدداً بریاست آقای گنجهای (نایب رئیس) تشکیل گردید

نایب رئیس - آقای حاجری زاده در ستون موافق اسم نویسی کرده اند ولی در اینجا مرقوم فرموده اند که در مقدمه و بعضی مواد موافق و بعضی قسمتهایش مخالف هستند بنده خواهش میکنم در آن قسمتهای موافق صحبت بفرمائید .

آزاد - مخالفی هم ندارند .

حاجری زاده - بنده یک تریه ای مبینم در این مجلس که همه چیز از محور اصلی خودش خارج شده است در کابینه همین جناب آقای ساعد مومعیکه برنامه دولت مطرح بود بنده هم اسم نویسی خواستم بکنم آقایان دهقان و باتمانلیج و چند نفر دیگر آمدند در ستون موافق و مخالف اسم نوشتند من گفتم آقایان شما که موافق دولت هستید و وره سفید بدولت میدید

چرا حق ما که مخالف دولت هستیم و باید استفاده کنیم میگیرید ترتیب اثری باین حرفها داده نشد بدلیل اینکه چهار نفر بیشتر صحبت نکردند و نفر موافق دوف نفر مخالف و این ۴ نفر همه هم وره سفید دادند موقعیکه به بنده نوبت رسید و نفر پنجم بودم مذاکرات کافی شد دیگر نوبتی بمن نرسید بوجه هم یک موافق و یک مخالف هم اگر باید صحبت کند من همان فکر را میکردم که آقای رئیس زنده برای بیان خودشان پیدا کردند این شکلی که تفسیر میشود که باید و کلاهی موافق و مخالف صحبت کنند قانونگذار این نظر را نداشته است دولت جای موافق را میگیرد در موقع طوق زیرا که مدافعه میکند جوابهای مخالف را میدهد پس موافق اعم از این است که دولت باشد یا موافق . دو موافق پشت سر هم صحبت کردن معنی ندارد دولت موافق خودش هست دفاع میکند از بوجه خودش یک و یکل هم را میشود صحیح است میگوید پشت سر او پس دو موافق پشت سر هم صحبت میکنند مخالف همه جای دنیا هست آقایان وزیر ما خوشبختانه امروز جناب وزیر خارجه جناب وزیر دارائی جناب وزیر جنک مدافع بوجه بودند صحبت خود را کردند حالا بنده را اگر مخالف حساب کنید نوبتم رسیده است و آن مقدمه ای را که آقای دکتر معظمی انشاء فرمودند و کمیسیون بوجه هم تصویب کرده قبول میکنم نوبت بنده رسیده و بنا بر این موقعیکه من استفاده از حق خودم نکنم چه مثبت و چه منفی مخالفت نشده و بر خلاف اصل من عمل نکرده ام قبل از اینکه من وارد موضوع بوجه بشوم چون همکار محترم من آقای مکی صبح بمن یک کاغذی را دادند که از طرف رئیس کمیسیون ارز آقای صهباباشان نوشته شده بود که اعتراضاتی نسبت باین عمل شده است و راجع بعمل کمیسیون ارز توضیحاتی ایشان داده بودند که این غیر وارد است در صورتیکه اعتراضاتی از طرف آقای مکی راجع بکلیه امور بود نه بوضعیت رئیس کمیسیون ارز زیرا او یک شخص طرف اعتمادی است رئیس کمیسیون ارز خیلی دقیق است در کارهای خودش و اگر یک نقایصی در کار پیدا شود مربوط باینک ملی و تصویب نامه هائی است که هیئت دولت تهیه میکند و این مربوط بر رئیس کمیسیون ارز نیست این مربوط باجرائی آن تصویب نامه ها است و آقای مکی هیچگونه اعتراضی نسبت بایشان نداشتند من اجازه دارم از طرف ایشان در جواب آن شرحی را که آقای صهباباشان نوشته اند این را بعرض آقایان برسانم و چون قبلاً اوایل این جلسه دو سه موضوع صحبت شد که قبل از ورود در موضوع بوجه مقتضی است که من بعرض برسانم یکی موضوع بیکاری است مسافری از مازندران آمده بود جریانی نقل میکرد که من حقیقه در شب خوابم نبرد گفت یکی از کارخانجات آنجا تعطیل شده است کارگران آنجا بیکار شده اند کار نیست اینها کنار جاده جلوی اتومبیل میخوانند و استصهار میکنند که ما کار نداریم و معاش نیست، حقوق نیست ما داریم تلف میشویم همچنین در کارخانجات دولتی که ما داریم آن جا یک کارخانه به شهرشاهی دو ماه است که حقوق این کارگر ها داده نشده است جهت آن هم معلوم است بانک ملی با بانک صمتی یک اختلاف حسابی پیدا کرده اند اشکال تراشی شده است معصولات کارخانجات هم قیمتی که

تمام میشود در بازار خریدار ندارد انبار هابر شده است از محصول کارگرها هم گرسنه یکی دونه از کارگرها که دو ماه حقوقشان هم داده نشده است و پول ندارند و در کارخانه ضعف میکنند از گرسنگی اینها را می بیند توی بیابان ذخیره بنه هم برای این که کار خانجات پول ندارد که بانک صنعتی بگیرد دو سه ماه دیگر این بنه موجودی که مصرف شد طبعاً تعطیل خواهد شد و ما نبایدیم که برای چه کردیم می نشینیم این منگفتی که بما این حقوق را میدهد این افتخار و احترام را اعطا میکند برای این است که فکر بد بختی فردای او را بکنیم این است اوضاع کارگرها و این دستگاه دولت این خیرش را از ما نزنند دارم آذربایجان ولایات دیگری اصفهان و یزد طور دیگر خراسان و کرمان بوضع دیگری توجه مخصوصی باید نسبت باین شود که در تمام دنیا یک حداقل معیشتی برای هر ملتی ملکتش وظیفه دار هست در نظر بگیرد امروز دنیای نیست که یک طبقه از گرسنگی بپرند و دیگران تماشا کنند و بوضعیت آن ها تسخر بکنند امروز دول غالب بر آلمان چیره شده اند که آلمان راقبضه کرده اند چه فدا کاریها برای رساندن آذوقه بپارن کردند چرا برای این که این قومی که اسلحه از دستش گرفته شده است از خانه بشری خارج نشده باید ادامه حیات بدهد و جزو جامعه باشد وقتی که یک دشمنی غالب شد با سیر مغلوب وظیفه خود میدانند معاش او را تأمین کند زندگانی او را راحت کند گویا ما هم که خود را منتخب این مردم می شماریم دولتی که خود را برای خدمت باین مردم خود را آماده و حاضر معرفی میکند و از جیب این مردم معاش میکند نباید بنشینیم تماشا کنیم که یک آینده خطرناکی که طبعه آن ظاهر شده برای این مردم بدبخت پیش آمد کند این است که من در این موضوع بیشتر بحث نمیکند فقط یک جمله ای را یکی از رفقا بعنوان نطق قبل از دستور فرمودند که کارگرهای فلان شهرستان رفته اند کتک زده اند مدیر فلان قسمت را البته باید تحقیق شود دست های تشریکی و فسادی اگر هست باید از ریشه اصلاح بشود و دولتی یک کارگر و کار فرما بعقیده من مطابق قانون اسلام و عرف دمکراسی دورترین ممالک دنیا هم فرض کنید در این حرفی نیست نه کار فرما حق دارد شلاق بزند کارگر خودش را و نه کارگر حق دارد کار فرما را کتک بزند اما یک کار فرمایی اگر کتک خورد اینجا پشت تریبون بقیه پاره میکنیم اما اگر صدتا کارگر کتک خوردند این را اصلاً نمیشنوم من موقع سلطنت شاه سابق بمان نمران رفته مرضی داشتم که چندی در بابلس ماندم دیدم آن عمله های بدبخت را می گرفتند برای ساختمان ها برای آن پارک ها برای آن جلال و جبروت که دولت میخواهد آنرا حالا وقف کند و خیرات کنند آن بدبخت ها عصر که میشد من خودم ناله و ضجه آنها را که شلاق می خوردند میشنیدم که چرا زودتر تعطیل کردید ما باید حقوق کارگر و کار فرما هر دو را حفظ کنیم و حفظش این نیست که نوحه خوانی بکنیم و بیایک چیزهای راست با دروغ پشت این تریبون بگوئیم و تکذیب کنیم ما باید فکر یک نقشه ای بکنیم که تولید کار باشد یکی از آقایان وزراء بیان خوبی کردند که در زمان شاه سابق کسانرا که بخرج دولت میرفتند بارویا و مکلف بودند پس از مراجعت برای

دولت چند سال خدمت بکنند آنها می آمدند مغار جشانرا میدادند بدولت که بگذارد ما برای خودمان کار کنیم با تمام آن غارتگری و ظلم و تعدی که آن دوره بود افلا یک کاری هم برای مردم راه افتاده بود که مردم کار داشته باشند نه مثل امروز که همان ظلم هست و آنچه هم نیست ما میخواهیم بوسیله قانون تکمیل کنیم و آن ظلم را مستمر و بایدار بکنیم و کار هم نیست کارگرهای کارخانه خوب بری ما نزنند میان بدجولی اومیل میخوانند و میخواهند از گرسنگی برای خودش کاری پیدا کند و معاش کند در این اوضاع بیش از این صحبت نمیکند بنده برای اینکه طول کلام نشده باشد یک یادداشتی را راجع بانقسمت از بودجه نوشته ام و عذر خودم را هم قبلاً خواستم که آن قسمت موافقت من نسبت به بعضی از اقلام بودجه و مقدمه ای که بقلم آقای دکتر معظمی است و با تصویب کمیسیون بودجه موافق هستم و نسبت بیک قسمتهائی من نظر مخالف دارم سعی میکنم که کمتر تکرار شود مطالب و بیاناتی که فاضل محترم جناب آقای مکی فرمودند بنده آنها را فهرست وار در می شوم موضوع بودجه چیزی نیست که فقط مملکت ما گرفتار باشد بلکه تمام مجالس عوام ممالک دنیا گرفتارند بلکه موضوع بودجه و دادن اعتبارات طرف حاجت تمام مؤسسات و فامیلهای و اشخاص است و پایه بودجه موجود روی عمل گذشته گذارده میشود یعنی اول رسیدگی بحساب گذشته شده و لایحه تفریح بودجه باید مطرح شود سپس بودجه سال بعد روی اساس عمل سال قبل با در نظر گرفتن حوائج آتیه مورد نظر قرار گیرد و دادن اعتبار که در مملکت مامعوم شده است چیز مهمی نیست بلکه رسیدگی بحساب لایحه تفریح بودجه در تمام دنیا طرف توجه است شما اگر در منزل مباشر یا خرج بیار داشته باشید اول حساب گذشته را رسیدگی مینمائید که این مباشر در مواقع اضطرار و تنگی وقت ممکن است برسم علی الحساب اعتباری بمباشر داده شود اگر شخصی یا فامیلی یا مؤسسه بدون رسیدگی بحساب مباشر همه روز اعتبار بخارج باو بدهد حتی روزی و رشکست خواهد شد زیرا که مباشر مطلق العنان بدون باز پرس و رسیدگی بحساب گذشته اگر از بهترین افراد باشد وقتی دین حساب و کتبی در بین نیست مثل اولیای دولت علیه خواهد شد که اگر نماینده ملت از آنها استبضاح کند که چرا فلان مخارج و عمل را نمودید قبل از اینکه توضیح بدهد میگویند این نماینده مخالف دولت است منفی باف است و غیره در این ۴۴ سال مشروطیت ایران فقط یک دفعه نظر دارم مرحوم فروغی وزیر دارائی بود لایحه تفریح بودجه چند سال قبل را آنهم ناقص بمجلس آورد دیگر دولت با این تشکیلات عریض و طویل وزارت دارائی قادر نشد و با مصلحت ندانست لایحه تفریح بودجه تقدیم مجلس کند زیرا که طشت رسوائی از بام می افتاد و بی اعتباری دستگاه دولت که فلان زیر پرده است آفتابی و افشاح آورد بود و تاملی که لایحه تفریح بودجه بمجلس نیامده دادن اعتبار تصویب صورت جزو غیره ابداً فایده ندارد اول و آخر تمام وظیفه مجلس عوام رسیدگی بحساب دخل و خرج مملکت است نه اینکه همه ساله اعتبار در دست دادن یا اگر معجزه کرد

صورت جزء بودجه اعتباری را تصویب کند بلکه باید همه ساله در کمیسیون بودجه اول لایحه تفریح بودجه را از دولت مطالبه نمود پس از دقت در اقلام عایدات و وصولی و مخارج لازم و غیر لازم تکلیف اعتبارات و بودجه سال بعد را معلوم کنند روز گذشته یک کتابچه زیبا در مجلس باها دادند این کتابچه عبارت است از بودجه عملی سال ۳۲۷ یک قسمتی از تشکیلات مرکزی وزارت دارائی زیرا که قسمتهای اقتصادی و دخانیات توش نیست یک قسمتی از تشکیلات این کتابچه باین بزرگی ۱۰۴ صفحه دارد که اینها صورت عمل را نوشته اند من صفحه اول را نگاه کردم و ببقای صفحات هنوز فرصت اینکه نگاه کنم پیدا نکردم و پایه تفریح بودجه این است خدا سلامت بدارد آقای تقی زاده را که پیشنهاد کرد این بودجه ها بجزعزه باید چاپ بشود در دسترس نمایندگان گذارده بشود و مجلس هم موافقت کرد و رأی داد ولی نتیجه عمل در این آخر مجلس که فرصت دقت در این کار را نداریم حالا دارد طبعه اش بدست ما میرسد صفحه اول که ۳۱ نفر اسامیشان را نوشته من کاری با سامی ندارم البته وزیری هست دو معاون هم برایش اینجا نوشته اند ولی من شنیده بودم که سه معاون دارد و خدا کند دو معاون باشد و همچنین نوشته است هشت نفر هم با مقام مدیر کلی هستند ممکن است دشتاد نفر باشند که حقوق مدیر کلی بگیرند ولی در این حوزه وزارتی هشت نفر را بعنوان مدیر کل وزارت دارائی مدیر کل بازرسی مدیر کل عمل و مدیر کل هشت نفر را در اینجا اسم برده بودند (کشاورز صدر - شما که موافق اسم نوشته بودید) موافق با مقدمه هستم در قسمت ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و چهار نفر اسامیان را نوشته اند بعنوان مشاورین عالی من حساب کردم در سال ۶۰ هزار تومان بودجه این چهار نفر شده است صفحه اول را من تا آخر نگاه کردم ۳۱ نفر بعقیده من خیلی قابل اصلاح است یک چیز هائی است که هیچ لزوم ندارد در اطراف آن کمیسیون بودجه باید مطالعه کرده باشد و بودجه را یا با اضافه کردن عایدات درستش بکنند یا خرجهای غیر لازم را ما کم کنیم عایدات را بنگاریم ما حیث و میل بشود اگر این طرز عملی بشود غنی ترین ممالک از حیث بودجه بعقیده من مملکت ایران است چون ملت ایران از حیث بارکشدن هر چه بارش کردند تحمل کرده است یک رویه در مجلس ما معمول شده که اگر از دولت استبضاح شود جواب میدهد که این مطالب مربوط بدولت قبل است (بلی منم میدانم مربوط بخرابکارهای دولتهای قبل است) مسئول جزائی و کیفیت دولتهای قبل که مباشر عمل بوده اند میباشد و لسی دولت فعلی که وارث بد و خوب دولت های گذشته است باید توضیح بدهد اگر برخلاف قانون و مصالح کشور که دولتهای گذشته عملی انجام داده البته خود آنها مسئولند ولی جواب استبضاح را باید دولت حاضر بدهد زیرا که تمام اسناد و مدارک و سوابق تحت اختیار دولت حاضر است لایحه تفریح بودجه ۴۳ سال را دولت فعلی باید بدهد و این مجلس که عمرش با خورسیده مجلس ۱۶ موقع شروع بکار وارد رسیدگی شود بعدا اگر بودجه تنظیم بشود معنی دارد ولی فعلاً این اعتبارات فقط توصیه بدولت است که چنان و چنین کنید آقایان نمایندگان اگر باز پرس و رسیدگی در دنبال نباشد

یک شاهی این تصویب بودجه ارزش ندارد این خود سری دستگاه دولت تمام امور را از محور اصلی خود خارج ساخته است دخالتهای بدون جهت در امور اقتصادی مملکت را فلج ساخته ابتدا در امور اقتصادی موازنه های در بین نیست در تهران نان یک من ۹ قران بیاز یک من ۲۷ قران باید حساب کرد آیا یک جریب زمین چه مقدار گندم میدهد چه مقدار بیاز مقدار مصرف وقت کارگر و سایر عوامل زراعتی برای یک جریب زمین چیست آیا تناسب دارد دولت کند مرا خرواری یک نلت قیمت یک خروار بیاز خریداری کند آیا زارع گندم باید جریبه بدهد که گندم گاشته و زارع بیاز جایزه بگیرد که بیاز گاشته است این دستگاه که نام او را دولت میگذاریم بعقیده من برای تخریب دستگاه اقتصادی بهترین عامل است ولی امروز که تمام امور از فلاحت تجارت کارخانجات باید با حساب سود و زیان حل شده مقتضی نیست که دولت برای راضی نگاهداشتن چند نفر مفت خور و چپوچی بدون تمق و تفکر و رعایت موازنه در امور اقتصادی این شکل هرج و مرج ایجاد کند چرا باید بعضی از اهالی تهران و آبادان نان ارزان داشته باشند و تمام مملکت و دهات که تولید کننده گندم هستند گرفتار قحط و غل باشد بلی یک عده مأمورین ارزاق اگر این ترتیب موقوف شود و این هرج و مرجی که دولت در امور اقتصادی ایجاد نموده است برقرار نماند نمیتواند مالک کاخ و اتومبیل و غیره باشند باید یک مملکت خراب شود که چند نفر با جلال و جبروت زندگانی نمایند اینست جریان عمل بودجه مملکت حالا باید وارد ارقام شویم تمام این عایدات و مخارج مورد اعتراض است ولی چون عمر مجلس با آخر رسیده و من مرضی و برای معالجه مرضی گرفته ام و وارد تمام ارقام نمیشوم بلکه بعضی از ارقام را طرف توجه قرارداد مطالبی برای روشن شدن افکار عمومی و ثبت در تاریخ بعرض مجلس شورای ملی می رسانم زیرا میدانم که جرح مجلس شورای ملی در سراسر شیبی تند افتاده و ابداً قابل ترمیم نیست فقط برای انجام وظیفه این مطالب گفته خواهد شد مقدمه گزارش کمیسیون بودجه اغلب تقایس و معایب را تذکر داده است و احتیاج ندارد تفصیل داده شود فقط باید توجه نمود که این عده کارمند مهم از لشکری و کشوری در راه آهن و بانکها و بنگاههای مستقل دولتی که حتماً از سیصد هزار نفر متجاوز است اگر برای هر یک پنج نفر وابسته از عیال و اولاد و منسوب فرض نمایم ده یک جمعیت ایرانست که باید از حاصل دسترنج ملت ایران از تراق نماید آقایان اگر مختصر تفکری باشد و ملت ایران را از حیث طبقات و افراد تقسیم نمایم بیش از یک عشر اشخاص و رجال کار آمد ندارد بقیه یا اطفال یا پیرمردها و زنهار و اشخاص عاجز میباشد و این طریقه که دولت در بیش گرفته (از پایه گرفتن و سفت راتمیر کردن است) - حتماً آتیه خطرناکی برای ملت ایران دارد یکی از موضوعاتی که باید طرف توجه باشد از تراق کارمندان دولت است این ترتیب فعلی که حقوق کارمندان صحیح العمل خیلی کم است انتظار صحت عمل در آتیه نباید داشت و اشخاص

صحیح العمل وقتی در مضیق و فشار واقع شدند البته منحرف خواهند شد در موقع تصویب قانون استخدام کشوری برای تأمین آسایش کارمندان دولت مستخدمین امریکائی آرزو ما حساب کردند که هشت لیره طلا که مساوی سیصد و بیست ریال بود پایه حقوق رتبه یک قرار دهند زیرا که جناب آقای فهیم الملک گمان میکنم خودشان قانون استخدام کشوری را بیشتر زحمتش را متحمل شدند تصدیق میکنند پایه را روی چه ماخذی گرفتند لیره طلا در آرزو چهل ریال قیمت داشت و امروز بیست مقابل آرزو قیمت دارد و مقرر شد همه ساله که ضمن بودجه اشل معلوم شده و تناسب رتبه یک بارتبه ۹ رعایت شود ولی این موضوع تجدید نظر هر سال در اشل کارمندان دولت عملی نشد بعد که قانون استخدام قضات گذشت زندگانی گران شده بود یعنی لیره ترقی کرده و پول ایران تنزل نموده بجای تغییر اشل کل مستخدمین فقط اشل قضات را پنجاه تومان قراردادند و همین رویه در موقع تنظیم قانون آموزگار و معلم و پزشک و غیره عملی شد و اختلاف بین طبقات مستخدمین ایجاد شد بعضی اولاد کتیز و بعضی اولاد اشراف شدند تا کار بجائی رسید که شرکتهای و بنگاههای دولتی خود را از فشار اشل آزاد کردند (دهقان - اشل چی؟) اشلی که از مجلس بگذرانند دیدند که امرشان نمیکند خوب اشل نمیخواست دیگر طبقه بندی کردند در ادارات عنوان روزمزد و حکمی و کتیراتی و غیره ایجاد شد و اشخاصی که سوابق خدمت طولانی داشتند از حیث حقوق عقب بوده و کسانیکه جدیداً وارد شده بعنوان کتیراتی حقوق زائد بر مستخدمین رتبه ۱۱ گرفتند و امروز در بانک صنعتی و غیره حقوق مستخدمین کوچک جدید ورود بیش از حقوق رئیس دیوان کشور است آقایان محترم این طریقه اسباب یأس مأمورین خوب دولت شد و همه بفکر توسل جستن باین و آن و از طریق غیر قانونی استفاده کردن شدند و کار بجائی رسیده است که قباحه دوسه سازی از بین رفته است و مافوق دستور میدهد بامور مادون خود که چنین نظریه باید داد البته این دستور رسمی نیست بلکه باید مادون از جریان عمل میل مافوق را تشخیص داده نظریه بدهد در محاکمات قلابی نظامی اخیر یک افسر کدر اقلیت بوده و ادله دادستان را کافی برای محکوم ساختن اسپر ندانسته بدسوال حبس محکوم میشود آقایان پایه اصلاحات مملکت روی بودجه گذارده شده و مجلس شورای ملی هر چه باید دقیق شود باید در موضوع بودجه از حیث عایدات و مخارج باشد اگر پایه اقتصاد هر فامیل یا شخص یا مملکت صحیح و حکم باشد آتیه خوب دارد والا محکوم بزوال و فسادت حقوق آقایان و کلاه و وزرا و مقامات گل سرسبد جامعه زیاد شدن و آن امین صلح کرج حقوق جزئی داشته باشد صحیح نیست باید تناسب رعایت شود افراد مملکت همه در حقوق اجتماعی در پیشگاه دولت و مجلس شورا ایلی باید بطور تساوی مورد توجه باشند نباید یک طبقه از گرسنگی بپرند و دیگران بر سر قیور آنها برقصند باید این صبیغ مختلف حقوق تبدیل بیایه صحیح شود که کارمند بداند در ماه چه حقوق دریافت میدارد و این لیستهای مختلف که فعلاً معمول شده از بین برود عنوان مملکت

کارمندان دولت چیست باید در بودجه اشل با مقایسه قیمت لیره طلا در سی سال قبل و امروز تنظیم شود و طبقات کارمندان از ثبات تا مدیر کل طبق قانون استخدام عمل نمایند البته همین تناسب نسبت باشخاص مافوق قانون از قبیل و کلا وزرا و دربار باید رعایت شود یک بام و دو هوا معنی ندارد اگر زندگانی کردن است برای پیشخدمت و نبات و رئیس الوزراء گران است اگر پول ایران تنزل کرده ضرر آن متوجه تمام افراد است یک طبقه را مورد توجه قرار دادن و سایر طبقات را مدنظر قرار ندادن برخلاف عدالت و مصلحت است روزی که ثبات ۴۲ تومان میگرفت و یک سیصد تومان وزیر یا نصد تومان مقرری شاه و ولیمهد در نظر من نیست این تناسب باید امروز مورد نظر و توجه باشد بلکه اگر حقوق طبقات بالا را صدی پنجاه اضافه کند مقتضی است حقوق طبقات پائین را صدی صد اضافه کند تا فاصله بین طبقات کمتر شود و این حس نفرت تبدیل بحس محبت و همکاری گردد مطالبی که عرض شد فهرستی از کلیات مربوط بعمل بودجه بود حالا وارد اقلام عایدات میشوم قسمت اول مالیات املاک مزرعی بیست میلیون تومان در نظر گرفته شده است این مالیات بسیار مضر است و باید برای تشویق زارع و مالک دولت اگر جایزه نمیدهد مالیات مطالبه نکند زیرا که این مملکت سالیان دراز از عایدات زراعتی واگنام و احشام ماشین خود را گردانده بواسطه مزاحمت مأمورین دولت علیه اغلب آبادیها خراب شده خوزستان و سیستان و سایر نقاط ایران اگر دقت شود قبلاً باد بوده ظلم تعدی و مزاحمت مأمورین دولت آبادیها خراب کرده برای امتحان هم باشد دولت ده سال اسباب زحمت املاک مزرعی نشود اطمینان دارم که گندم جزء صادرات خواهد شد نه واردات بیشتر فعلاً توضیحی لازم نیست تصور نشود من مالکین عددمرا میل دارم از مالیات معاف کم ممکن است مالیاتی بر کلیه دارائی اشخاص بسته شود و یک حد نصابی برای اشخاص بسته شود و یک حد نصابی برای اشخاص خرده مالک وزارت قرار بدهند که بر طبق قیمتی که مالک در اظهارنامه ذکر میکند بترتیبی کدر گمرک فعلاً معمول است از تروت و دارائی اشخاص مالک عده مالیات دریافت شود ولی مأمورین دولت بهیچ اسم و رسم برای وصول عایدات دولت وارد دهات و مزارع نشوند و محصول زارع و اغنام و احشام رعیت را ندیده گیرند و چشم طمع بآنها ندوزند قسمت چهارم مالیات مستغلات این مالیات نباید جزو عایدات عمومی شود بلکه باید تسلیم شهرداریها کرد و دولت نباید ابداً دخالت کند قسمت پنج و شش و هفت و نظایر آن نیز باید تحت اختیار شهرداریها باشد برای راه سازی و بهداشت و نظارت در امور شهری (شهرداریها باید دخالت داشته باشند نه دولت و این اقلام فوق از بودجه عمومی کشور باید حذف شود) قسمتهای ۲۷ و ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ مربوط بمملکت است من با کلیه امتیازات بکلی مخالفم زیرا که در مملکت ما یک بام و دو هوا شده صاحبان امتیاز از معافیت استفاده کرده موقع پرداخت مالیات و حقوق دولت هزار گونه حقه بازی دارند که بیانی نفت جنوب یا شیلات بحر خزر یا تلفون ممالک محروسه ایران استفاده از حقوق و معافیت های گمرکی و غیره

نموده و آنچه راجع به مصالح عامه است مسکوت خواهد بود آقایان اول از امتیاز داخلی صحبت مینمایم ، این شرکت تلفن چه بازی درست کرده اول از اشخاص پول بگیرد که تلفن بدهد بعد میگوید این پول کافی نیست از بانک قرض کنیم . عاقبت پولها مخارج اداری شده و اشخاصیکه پول داده اند تلفن ندارند ، بیشتر راجع بعمل تلفن صحبت کردن لزومی ندارد این امتیاز بر اساس تلفن مانع شده است کشر کتبهی با سرمایه در مرکز و شهرستانها تلفن خود کار تاسیس نموده و از این کثافات فعلی مملکت را نجات دهند . این امتیاز تلفن کبی اثر واثو شده است سرمایه برای اشخاصیکه پولی ندارند خرج آبادی مملکت کنند شده فقط از جیب دیگران صرف تجملات خود میکنند .

موضوع کمیانی نفت جنوب من باید اول از آقای دکتر مصدق کدر مجلس سابق پرده از روی این کثافات کاری امتیاز برداشتن سهم خودم تشکر کنم و بعد هم از همکاران محترم دیگر در این دوره که در این موضوع مطالعات زیادی کردند و بحث زیادی کردند و موجب شد که کم دولت مذا کرده می با آنها بکنند باید اظهار امتنان بکنم مخصوصاً از آقای تقی زاده که درست پرده را از روی کار برداشتنه و بی اثر بودن امتیاز قاجار را مدلل کردند و ایشان که آن موقع وزیر ماله بودند اوضاع را روشن کردند و بدینا اعلام کردند که روی اصول قدری بوده و چون کرار اصعبت شده باختصار در ضمن بودجه تذکراتی داده خواهد شد این کمیانی متکی بر قراردادی است که سابقه نفاذ آن کرار گفته شده است و خود آنها نیز معترف بخرابی بوده و حاضر برای تجدید نظر در عملیات سابق خود شدند . آقایان محترم این امتیاز اگر لغو شود وقت رامثل رود کارون مجاناً از ایران خارج کنند ولی عوارض و حق الارض گمرک و مالیات بر عایدات و غیره را بدهند البته عایدات ایران بیش از امروز خواهد بود و یک دولت قوی سرمایه داری که با تمام شئون اجتماعی ما تماس دارد در داخل دولت ضعیف ایران نخواهیم داشت . بعقیده من لازم است دولت طرح يك قانونی را تهیه کند که مواد تحت الارضی از نفت و غیره بجهت استخراج شود و حق دولت چه باشد و سهام شرکت برای فروش در بین تمام افراد بشر آزاد باشد فقط دولتهای مجاور و قوی و اتباع آنها را محدود کند که مالک بیش از عشر از سهام نشوند و در سایه این قانون تمام نفتهای مکشوفه و غیر مکشوفه مورد استفاده قرار گیرد و دندان طمع شمال و جنوب را از این منبع خداداد از جنبه سیاسی کنده و در جنبه اقتصادی در سایه سعی و عمل همه را آزاد بگذارد و این حرفهای امتیاز جنوب شمال و مشرق و غرب از بین برود و همه روزه ما گرفتار گریه رقصانههای کمیانیهای نفتی نشویم و یک همسایه توقع شرکت با آقای قوام السلطنه نکنند و همچنین شیلات بحر خزر که این چند سال شرکت و امتیاز عایدات نداشتیم بعلاوه گرفتار کشمکشهای سیاسی و اجتماعی بودیم ما نیز در جنوب دستگاه صید داریم ولی سوء اداره ما را بزرگمندان انداخته باید دولت از کله امتیاز و شرکت ضعیف و قوی فرار کند و رسمی کند منابع ثروت ایران اول برای رفع حوائج داخلی و بعد برای مساعدت سایر ملل مورد استفاده قرار گیرد و این اقدام عایدات بابت امتیاز بضرر ملت و دولت ایران است در موضوع استخراج نفت اگر بیشتر

صحبت شود ضرر ندارد زیرا که بعقیده من تمام ماشینهای اقتصادی و فرهنگی و بهداشتی ایران باید در سایه عوائد تحت الارضی از قبیل نفت در گردش باشد و اگر دولت چشم از سایر عایدات پوشیده و مردم را راحت بگذارد فقط توجه مخصوص بنایب خدا داد تحت الارضی داشته باشد و حد اکثر استفاده را از این منابع مخصوصاً نفت نماید بهتر و کار اساسی تر خواهد بود مجدداً تکرار میکنم دولت لازم است هر چه زودتر قانونی برای استخراج ککلیه منابع تحت الارضی مخصوصاً نفت تهیه و تقدیم مجلس کند و در آن قانون حدود و حقوق دولت و استخراج کننده اعم از داخله یا خارجه معلوم باشد و ضمناً برای اینکه گرفتار مثل گرفتاری کمیانی فعلی نفت یا شرکت جناب قوام السلطنه و روسها نشویم تصریح شود که هیچ دولت و ملتی حق مالکیت بیش از عشر از سهام را ندارد و همین اصل در موضوع ککلیه شرکتیهای تابعه از حمل و نقل و لوله کشی و فروش و توزیع و غیره باید جاری باشد زیرا که مارگریزده از ریسمان سیاه و سفید میترسد و باید هم بترسد موضوع مقایسه قرار داد دوره مظفری با دوره پهلوی راجع بآخر مدت اول دوماه از امتیاز داری که با توافق لغو شده و قرار داد حقه بازی که امروز مورد عمل است و بعقیده ملت ایران لغو و کان لم یکن باید دانست قرائت میشود :

فصل یازدهم از قرار داد داری که در نهم صفر ۱۳۱۹ بصدقه شاه وقت رسیده اینست « بعد از انقضای مدت معینه این امتیاز تمام اسباب و ابیه و ادوات موجوده شرکت بجهت استخراج و انتفاع معادن متعلق بدولت علیه خواهد بود شرکت حق هیچگونه غرامت از این بابت نخواهد داشت »

ماده بیست و پنجم از فرمان هشتم خرداد ۱۳۱۲ دوره پهلوی که کمیانی اسم آنرا امتیاز گذارده قرائت میشود :

« در آخر هر سال مسیحی کمیانی حق خواهد داشت که این امتیاز ترک نماید مشروط بر اینکه دوسال قبل از آن دولت را از نیت خود کتباً مطلع ساخته باشد در خاتمه مدت فوق الذکر ککلیه دارائی کمیانی در ایران در امتیاز داری کلمه در ایران نبود کلمه دارائی بود اسم در ایران نداشت در این قرارداد در مورد دارائی اسم در ایران اضافه شده مجاناً و بدون هیچ قیدی بطور سالم و قابل استفاده ملک دولت خواهد شد و کمیانی در آتیه از هر گونه تمهیدی بری خواهد بود »

آقایان محترم در قرارداد داری پس از ختم مدت امتیاز تمام دارائی شرکتها که مشغول استخراج و حمل و نقل و تصفیه و غیره بوده اعم از داخله و خارجه متعلق بایرانست و قراردادشوم اخیر فقط دارائی شرکت که در ایران است ملک دولت ایران خواهد شد در صورتیکه طبق ماده ۲۵ مدت خاتمه باید برای راجع بخرم مدت امتیاز مسکوت گذارده شده این قرارداد شوم اخیر چه وقت منقذ شده است و تیکه ۳۲ سال از عمر آن گذشته بوده و نصف بیشتر دارائی شرکت اعم از تاسیساتی که در ایران بوده و یا در سایر ممالک متعلق بایران شده بوده است تقریباً چون توافق برای فسخ شده میتوان گفت پانصد و سی و چهار هزارم تمام دارائی شرکت از منقول و غیر منقول از موجود در داخل یا خارج ایران ملک ملت ایران بوده و برای تجدید قرارداد ما فقط مالک نفت زیر

زمین نبوده ایم بلکه مالک بیش از نصف دارائی کمیانی بودیم برای هر کسی روشن است که چنین قرار داد را باید مزدور و مغلوب کمیانی با کمیانی منعقد سازد چون در اطراف خرابی این قرارداد کراراً صحبت شده است با توضیحات جناب تقی زاده بیشتر عرضی نخواهم کرد فقط باید دید همین قرارداد شوم آیا عمل شده است یا نه . این جمله معترضه را عرض کنم و بعد وارد مطلب شوم در ضمن قرارداد جناب و توفیق الدوله در ۱۹۱۹ با انگلستان مستشار انگلیسی تحمیل بمالیه ایران شد با اینکه این شخص انگلیسی بود و از نظر سیاست تحمیل بملت ایران شده بود ولی شخص با شرفی بود و وارد محاسبه کمیانی نفت جنوب شد همین کمیانی که آروز هنوز اکثریت سهام آن متعلق بدولت انگلیس نشده بود همین کمیانی که آروز در سایه امتیاز داری با ما طرف معامله بود همین کمیانی که امروز متکی باین قرار داد شوم دوره پهلوی است حساب چند سال کمیانی را که با ایران بد حسابی کرده بود رسیدگی کرد با اینکه آرمیتاز اسبیت از حدود امتیاز خارج شد و ببیل خود تفسیر نمود و مبالغتی بعنوان مصالحه از کمیانی برای ملت ایران وصول کرد در اوایل دوره چهارم که من افتخار نمایندگی را در این مجلس داشتم گزارش مستشار را که اسمش هم آرمیتاز اسبیت بود راجع به نفت و تفسیر و توضیح مواد و فصول امتیاز داری را که داده بود طبع و توزیع شد و من يك نسخه آنرا دارم البته در آرشو مجلس و وزارت دارائی و جاهای دیگر هست ممکن است آقایان مراجعه فرمایند تا روشن شود انواع تقلبات و بی حسابیهای کمیانی برای تفضیح حقوق ملت ایران و من در آروز که گزارش آن مستشار انگلیسی را که تحمیل بملت ایران شده بود و یا بعنوان قرارداد و توفیق الدوله در کابینه مرحوم مشیر الدوله از کار خارج شد مطالعه میکردم خیلی متأسف شدم که بکنگر خارجی چون مستخدم ایران بوده با کمال شرافت مدافعه از حقوق ایران کرده ولی بعضی مأمورین داخلی ما چه عرض کنم ؟ این جمله معترضه بود برای روشن شدن فکر آقایان و سوابق کشمکش نفت حالا باید دید طبق همین قرارداد که طرف استناد کمیانی است چگونه با ملت ایران رفتار شده . طبق قسمتی از ماده دهم قرارداد کمیانی تمهید نموده است حقوق دولت ایران را برای جلوگیری از امکان توجه ضرر بدولت در موقع ترقی و تنزل قیمت پول انگلیس قیمت طلا در لندن مناط اعتبار باشد و باید حقوق دولت ایران بنرخ طلا در لندن داده شود کمیانی این اصل را زیر پا گذارده و بنرخ طلا در بانک انگلیس عمل کرده باید دید در لندن عین طلا در بازار آزاد چه قیمت دارد و چگونه خرید و فروش میشود نرخ مصنوعی بانک انگلیس برای خود دولت انگلیس معتبر است نه برای ما .

ما در تهران می بینیم روی کاغذهای اسکناس صد ریالی يك پهلوی نوشته بودند ولی پهلوی طلا ۸ یا ۹ مقابل آن قیمت داشت ما در تهران تماشا میکنیم بانک ملی طلا را برای یشتوانه يك قیمت اگر سکه عثمانی دارد يك قیمت اگر سکه انگلیس یا روس یا شمش است قیمت دیگری اعلان میکند نباید نرخ بانک دولت را در معامله با دیگران زمینه

محاسبه قرارداد . مطابق همین قرارداد شوم سهم ناچیز خود را بطلا قیمت بازاری لندن باید دریافت داریم آیا این صل شده است یا نه .

طبق ماده ۱۹ کمیانی برای احتیاجات داخلی ایران از بنزین و نفت و مازوت بر اساس قیمتهای رومانی و خلیج مکزیک برای مدت ۱۲ ماه نازلترین معدلها را اساس قیمت قرار داده و تخفیفی منظور داشته آیا باین رویه واصل عمل شده است و از طرفی اگر کمیانی که اکثر سهام آن ملک دولت انگلیس است برای مصالح جنگی یا اقتصادی دولت انگلیس میل دارد تابعیت خود را حفظ کند و عایدات و محصول رنج و عمل ایران را مشمول مالیات بردرآمد دولت انگلیس قرار دهد چه ربطی با ما دارد اگر کمیانی قرار داد محرمانه با بجزیره انگلیس منعقد سازد که سالی فلان مقدار سوخت بحریه را بفلان نرخ بدهد چه ربطی با ما دارد لازم است دولت در محاسبات کمیانی وارد شده مخارج و بخشهای کمیانی که برای مصالح دولت انگلیس مفید بوده نه برای ایران از ستون خرج خارج کرده سهم ما را تشخیص دهد و لازم است دولت بکنگر کارشناس که شرافت مستشار تحمیلی قرار داد و توفیق الدوله را داشته باشد برای رسیدگی بمحاسبات کمیانی استخدام کرده و از بدو شروع بعمل تا امروز تشخیص شود که کمیانی چه مبلغ سرمایه داشته و چه مبلغ سود عاید او شده و موجودی منقول و غیر منقول نقد و غیر نقد او چیست سرمایه باسود معمولی خود را اگر تا بحال نبرده باو داده شود و بقیه طلب ایران را بدهد و اگر این نفت منافع غیر مرئی برای ملت انگلیس داشته و در سایه دوستی با ایران و استفاده از این منابع نفت در دو جنگ بین المللی فاتح شده و غیر از خسارت بایران سهمی نرسیده مزد علم آنها و ضرر جهل ما خواهد بود ما فقط بحساب منافع مادی باید رسیدگی کنیم و دولت و ملت انگلیس از نظر اخلاقی و منافع سرشار معنوی که تا بحال از این نفت عاید آنها شده حقا باید مساعدت کنند که ملت کهنسال ایران با شرف احتیاجی که امروزه برای آبادی مملکت خود دارد بیش از این در فشار نباشد .

آقایان نمایندگان چه مناسبت دارد ما بدولت انگلیس مالیات عایدات نفت خود را بدهیم و تماشا کنیم که دولت قوی الاراده نفتی در شکم دولت ضعیف ایران داشته باشیم ؟ آقایان بهمان دلیل که کمیانی حاضر شد سهم ایران را طبق قرارداد شوم تحمیلی خود اضافه کند اگر با حرف حساب مقاومت بخرج بدهیم میتوان حقوق از دست رفته ایران را مجدداً تحصیل کرد بقیه مذاکرات مربوط بعمل نفت را واگذار بسایر آقایان خواهم کرد که بیشتر فرصت مطالعه داشته و با ارقام سر و کار دارند (احسن)

موضوع دیگری که باید بضرر آقایان برسانم اینست که سیاست و اقتصاد آشنائی و رفقت و دوستی بر نمیدارد و ملت انگلیس یکی از مال التجاره های ما که فرش است اجازه نمیدهد چهار تنگه فرش را در لندن بفروش برسد زیرا جنس لوکس است و ملت انگلیس فقیر و بیچاره محتاج بجنس لوکس نیست و ترانزیت را هم يك حدی برایش قائل است ترانزیت هم آزاد نیست اجازه نمیدهد که فرش ایران آنجا برود و دولت هم می نشیند و تماشا میکند . سیاست و اقتصاد رفقت و دوستی و آشنائی سرش نمیشود (کشاورز صدر - دولت

گفته و عمل میکند) (آزاد - همه اش حرف تحویل داده اند يك قدم برداشته است نتیجه آن چیست؟) یک موضوع دیگری که لازم است گفته شود و مربوط بعمل امتیاز و نفت نیست ، بلکه از متفرعات آن میباشد موضوع تسعیر طلاست که بانک ملی ایران من هنوز نفهمیده ام این بنگاه دولتی است یا شخصی در موقع انتقال سهم ایران بابت نفت ، طلا را بقیمتی محسوب میدارد و در معاملات خارج بقیمت دیگر و این عمل موجب شده است که سرمایه بانک ۳۰ میلیون تومان بوده و در آخر اسفند ۲۷ تجاوز از پانصد میلیون تومان از دولت طلب دارد این بانک علیه السلام که ۳۰ میلیون تومان سرمایه دادیم که کار کنند آمدند آلمانی هم استخدام شد برای تشکیلات و انصافاً هم تشکیلات خوبی داد (دهقان - همان که پولها را دزدید و رفت ؟) بله با بعضی از دزدان متنفذ مملکت ما همدست شد وقتی ارباب میدزدند نوکر بطریق اولی میدزدد غصه آنرا نخورید سرمایه بانک ۳۰ میلیون تومان بوده و در اسفند ۲۷ تجاوز از پانصد میلیون تومان از دولت طلب دارد و همه روزه در تغییر اسکناس و عمارات و دفاتر تفتن دارد و گاهی شنیده میشود که میل دارد اسکناس زیاد چاپ کند و در معاملات فروش نقره میثوم خسارت زیادی وارد شده ولی چون مؤسسه مستقلاً است و دولتهای وقت جرأت و جسارت ندارند که از نظریه مستشار های اقتصادی خارجی به نفع بانک های ملی و غیره ایران استفاده نمایند در صورتی که خرابی و آبادی مملکت از نظر اقتصاد باید مربوط ببرنامج و عمل بانک ناشر اسکناس باشد .

در نظر دارم موقعی که مستخدمین آلمانی ما بانک ملی ایران را تأسیس نمودند سود تجارانی را صدی دوازده قرار دادند و مجلس برای آسایش زارع و مالک سود بانک فلاحی را صدی شش قرار داد ولی نمیدانم چه شده که سود بانک فلاحی عملایش از دو مقابل بانک ملی شده است . بانک ملی پول برای آبادی و تولید نمیدهند و برای سفته بازی و گران شدن زندگانی سود را تخفیف میدهند (آزاد - آقای رئیس خوبست جلسه را ختم کنید) هنوز نیم ساعت مانده (مسعود ثابتی - چون خیلی گرم است و شب جمعه هم هست ختم کنید) من پیشنهاد کرده بودم که مجلس عصر باشد که يك جلسه عرایض من تمام بشود چون اطلاعات عمیق اقتصادی زیاد ندارم بیشتر در این موضوع صحبت را جایز نمیدانم فقط عیان و ظاهر است که عمل فعلی بانک ملی موجب خرابی دستگاه اقتصادی است .

قسمت سی و يك - در آمد املاک و گذاری و خالصه است استدعا میکنم آقای وزیر دارائی بیشتر توجه بفرمایند آقایان اداره این املاک بضرر مملکت است و عقیده دارم املاک و گذاری و خالصه باید تقسیم شود و دولت ابداعات مستقیم در امور فلاحی و زراعت نداشته باشد ولی تقسیم املاک باید شکلی باشد که املاک خراب آباد شود نه اینکه تقسیم وسیله خرابی املاک باشد در دوره استبداد رویه برای تقسیم املاک خالصه اتخاذ شد که بعقیده من بهتر از رویه ایست که در دوره پهلوی اتخاذ شده . در زمان ناصر الدین شاه و مظفر الدین شاه هر کس داوطلب بود که دولت ملک خالصه را باو واگذار کند اولاً پرداخت تمام عایدات آروز را تمهید میکرد که بدون مخارج تسلیم ماله

کند و وسی در آبادی نماید اگر فاضل عایداتی حاصل شد بهره او باشد و اگر از پرداخت عایدات تسامح میکرد ملک خالصه را دولت ضبط میکرد و عایدات گذشته را وصول میکرد در نتیجه این رویه این خالصجات انتقالی بدست اشخاص افتاد و تمام آباد شد و یکشاهی از عایدات دولت کسر شد تا در زمان شاه سابق که تفاوت عایدات را از قرار تومانی پنج تومان فروختند . رویه تقسیم املاک خالصه در چند سال اخیر یا بجای بوده است مانند خالصجات سیستان و خوزستان و با بطریق مزایده بوده است مانند خالصجات اطراف طهران من نظر دارم موقعیکه در مجلس پنجم لایحه فروش خالصجات را دولت وقت تسلیم مجلس کرد من پیشنهاد کردم که اگر ترتیب فروش و انتقال مانند رویه زمان ناصری و مظفری باشد بهتر است ولی البته پیشنهاد من طرف توجه نشد و املاک خالصه بیدگاران بطریق دیگری انتقال یافت . حال باید دید آیا خالصجات دوره ناصری و مظفری که انتقال باشخاص شده آباد تر است یا سیستان و خوزستان ؟ این طریقه که من پیشنهاد میکنم که خالصجات را دولت بطریقه دوره ناصری و مظفری باشخاص انتقال دهد این مبلغ ۱۸۰۸۹۶۳۶۶ تومان بدون اینکه دولت مخارجی متحمل شود و مباشرین املاک خالصه پندر رعیت را بسوزانند وارد صندوق دولت میگردد و پس از پنج سال مسلم عایدات املاک خالصه مملکت دو مقابل خواهد شد و این فقر عمومی تخفیف خواهد یافت اگر مراجعه بمایندی خالصجات اطراف تهران و یا انتقالهای دوره ناصری و مظفری بشود و ما عایدات امروز مقایسه شود صدق عرایض من ظاهر خواهد شد (صحیح است) محتاج باستدلال بیش از این نیست .

قسمت ۵۴ در آمد اوقاف جمعاً و خرجاً - باید دید قبل از تأسیس اداره اوقاف اعمال خیریه و اوقاف در چه حال بود و بعد چه شد . قبلاً نظر دارم در ایام ماه مبارک رمضان در شهر مشهد در حدود ۱۲ هزار نفر طالب علم در مدارس دینی بودند اغلب شبها برای افطار حضرات دعوت داشتند و صاحبان خیر یک هفته قبل طلاب فلان مدرسه را دعوت مینمودند که بدیگری وعده ندهند در نتیجه این اعمال خیر قصص و حکایات مضحکی از طالب مصنوعی شنیده میشد این دستگاه خیرات در اغلب اوقات باشخاص محتاج کمک میکرد مثلاً در اول زمستان لعاف و پوستین و سوخت در محلات مختلف بین ارباب حاجت بخش میکردید مثلاً در شهر طبس موقوفه مرحوم عباد الملک برای انواع حوائج عمومی مبالغی منظور داشته حتی برای نظافت اهل محل حمام و مخارج آنرا با حقوق کارگر و غیره در وقتنامه مورد توجه قرار داده ارباب مجاناً برای نظافت از حمام عمومی استفاده نمایند . قبل از تأسیس اداره اوقاف علیه السلام اگر اختلافی بین قایلین تولید میکردید یا ملکی متنازع فیه بود برای رفع اختلاف وقف بر مصارف خیریه میکردید چرا برای اینکه دولت دخالت نداشت بلکه طرف حمایت و احترام دولت بود اما بعد از تأسیس اداره اوقاف زمینه حاضر شد که اداره اوقاف سرراً با متولیان مساعدت مینمود که اموال موقوفه را بنام ملک شخصی ثبت بدهد و البته حق السکوت بجناب نماینده اوقاف میداد

کم کم کار بالا گرفت نماینده اوقاف املاک موقوفه را بعنوان مجهول المتولی و مجهول المصرف تصرف مینمود و پیرونده امر را که تحت اختیار خود او بود از بین میبرد و با اسم خودش تقاضای ثبت مینمود من اعلان ثبت اسناد دیدم که در يك اعلان رئیس اوقاف دو شخصیت برای خود اختیار کرده بود مثلا بعنوان میرزا مهدیخان نماینده اوقاف تقاضای ثبت مسجدیا مصنه و حمام یا مدرسه موقوفه را نموده بود و بعنوان آقا شیخ مهدی مغازه های طرفین مسجد و حمام و مصنه و غیره را که واقف برای روشنائی یا امام و خادم مسجد وقف نموده بعنوان ملك شخصی تقاضای ثبت کرده است آن اعلان ثبت و جناب نماینده اوقاف موجود است این عمل در يك نقطه و يك شهرستان نبوده بلکه اداره اوقاف وسیله بوده است برای محو آثار اوقاف، اگر يك وقتی هیئتهای اسلامی و غیره برای جلوگیری از بردن اموال موقوفه اقدامی کرده و جلوگیری بردن وقف را گرفته است از طرف دولت البته بتجريك كسانیكه ملك موقوفه را ملك شخصی قرارداد داده دوسیه سازی و هزار حقه بازی شده است برای مثال اوقاف یزد را خوب است دولت طرف توجه قرار دهد و از بدو تأسیس اوقاف تا بحال معلوم خواهد شد که اوقاف مسلم در موقع ثبت (ملك شخصی شده) و معامله با خالصی زاده که بامتصدیان اوقاف طرف بوده روشن است لذا من عقیده دارم باید اداره اوقاف باصورت فعلی که ادارات فرهنگ را آلوده ساخته است و جوانان تحصیل کرده ما که مأمور فرهنگ ولایات میشوند در منجلا ب اوقاف گرفتار میشوند بهتر است اداره مستقلی باشد آنهم نه ضمیمه فرهنگ بلکه ضمیمه اداره امور سرپرستی بشود.

اگر عایدات اوقاف درست اداره شود یعنی قانون حاکم باشد نه فلان مأمور میتوان بیشتر این اطفال

ولگرد را نگهداری و تربیت کرد که عضو مفید جامعه شوند این موضوع را با جناب دکتر سجادی و وزیر سابق فرهنگ و همچنین با جناب دکتر زنگنه زیر فملی مذاکره نمودم که اولاً فرهنگ را از منجلا ب اوقاف نجات داده و مأمورین فرهنگ متصدی اوقاف نباشند که آلوده بکثافات اخلاقی شوند و ثانیاً اوقاف اداره مستقلی شده در مرکز و ولایات ضمیمه اداره سرپرستی که وظیفه دار نظارت در منافع عمومی است بشود البته این عرض من طرف توجه شد و مختصر استقلالی اداره اوقاف داده شد ولی بکلی مأمورین فرهنگ ولایات از کثافات دخالت در عمل اوقاف معاف نشده و ضمیمه اداره سرپرستی نگردید امیدوارم در تشکیلات وزارتخانه ها که در ضمن بودجه مقدمه طرح ریزی خواهد شد اداره اوقاف ضمیمه دادگستری شده و ادارات امور سرپرستی حقیقه سرپرستی از اوقاف بنمایند شاید جلوگیری از خرابی تاحدی بشود

موضوع ۶۴ سود ویژه اقتصادی - خیلی جلب توجه میکند ما از مخارج دستگاه اقتصادی ابد آن خبر نداریم و اعتبارات نامحدودی است و بنظر مأمور اقتصاد را گذار شده در این موضوع آقای کهید که شغلش تجارت است و مطالعاتی در این قسمت نموده اطلاعاتی طبق ارقام میدهد که انسان گیج میشود من همینقدر میدانم که در بعضی از شهرستانها اشخاصی را سراغ دارم که پدر آنها هنوز در قید حیات است و مشغول دلالتی است و میراثی از پدر بایشان نرسیده و تجارت دیگری غیر از خدمت در اداره اقتصاد نداشته خود و همدستهای او صاحب همه چیز شده حتی کرسی و کالت این دستگاه اقتصاد دستگاہ پر خیر و برکتی است همه چیز برای شاغلین مقامات دارد ولی برای دولت و ملت ایران غیر از ضرر و گرانی زندگانی حاصل و

نتیجه ندارد آقایان محترم دولت کاسب و تاجر بسیار بدی است دولت همسایه و مجاور ما طبق اصول مسلکی خود میل داشت تمام حوائج اجتماعی را دولت عهده دار شود ولی در عمل چون اخلاق اجتماعی و محیط مساعد نبود مجبور شد در بعضی قسمتها از اصول اشتراک دست برداشته تقریباً اصل خرده مالک را (کلخوز) قبول کند همین اصل است که اسلام طرح ریزی نموده در قسمتهای عمومی دولت را مالک شناخته دریاها صحراها جنگلهای رودخانهها و امثال ذلک در قسمتهای خصوصی که بارنج و عمل افراد آباد شده است اسلام مالکیت خصوصی را شناخته است البته برای اینکه اشخاصی در مالکیت زیاده روی نکرده و اسباب زحمت نوع خود نشوند اصولی از قبیل خمس و زکوة و مقرراتی از قبیل جلوگیری از احتکار و اجبار سرمایه داران در مواقع خطر متحمل ضررهای مالی و غیره وضع نموده و امام را که رئیس دولت است مجری این قوانین و مقررات قرارداد حال باید بدید آیا وقتیکه دولت قوی و بزرگی مانند روسیه نتوانست این فکر اشتراکی را عملی سازد چگونه دولت علیه ایران پاداشتن این دستگاه خراب دخالت در امور اقتصادی مینماید نتیجه عمل دولت چه شده است؟ این سرمایه دارهای خلق الساعه و همین فاصله زیاد بین طبقات و این کشمکش بین کارگر و کارفرما این جنگ داخلی که اسباب پیشرفت مقاصد و خارجها در ایران است (جمعی از نمایندگان - اکثریت نیست)

نایب رئیس - پیشنهاد ختم جلسه رسیده چون وقت هم قضی شده است جلسه برای روز شنبه ساعت ۸ و نیم صبح (مجلس یک ساعت بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی
امیر حسین ظفر ایلخان؛ جواد گنجی